

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

HILJAISUUTTA

Paikkasidonnainen tanssiteos Kuopion kaupunginkirjastolla

TEKIJÄ: Janna Loukas

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Tanssinopettajan koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Janna-Milla Karoliina Loukas			
Työn nimi Hiljaisuutta: Paikkasidonnainen tanssiteos Kuopion kaupunginkirjastolla			
Päiväys	21.4.2016	Sivumäärä/Liitteet	52/4
Ohjaaja(t) Eeri Pihlajakari			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion kaupunginkirjasto			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Hiljaisuutta on Janna Loukkaan koreografoima paikkasidonnainen tanssiteos Kuopion kaupunginkirjastolla. Tämä raportti on osa kirjoittajan taiteellista opinnäytetyötä. Hiljaisuutta-teos perustui ihmisen olemisen ja yleisten normien tutkimiseen julkisessa tilassa.</p> <p>Teoksen prosessi on alkanut Kuopion torilla julkista tilaa ja sen ilmapiiriä tutkien. Myöhemmin esitystilaksi löytyi Kuopion kaupunginkirjasto, mutta osa torilla nousseista teemoista on säilynyt osana prosessia esitykseen asti. Teoksen inspiraationa ovat olleet työryhmän kokemukset kirjaston tilasta ja sen ihmisistä.</p> <p>Työryhmä tutustui Janna Loukkaan aikaisemman taiteellisen prosessin, Ullakko-teoksen, yhteydessä keväällä 2015. Ullakko oli paikkasidonnainen teos, jonka työskentelytavat jatkuivat Hiljaisuutta-teoksen prosessissa. Molempien teosten työskentelytavat ovat olleet työryhmälähtöisiä ja kokemuksellisuuteen perustuvia.</p> <p>Hiljaisuutta esitettiin Kuopion kaupunginkirjaston pääkirjastolla (Maaherrankatu 12) 3. ja 5.3.2016. Tarkemmin teos rajautui kirjaston toisen kerroksen kirjasaliin. Tanssijoina teoksessa olivat Helinä Kareinen, Karoliina Rosenberg ja Meri Toivonen.</p>			
Avainsanat paikkasidonnainen, tanssi, tanssiteos, improvisaatio, työryhmälähtöisyys			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Dance Teacher			
Author(s) Janna-Milla Karoliina Loukas			
Title of Thesis Silence: Site-Specific Dance Performance at Kuopio City Library			
Date	21.4. 2016	Pages/Appendices	52/4
Supervisor(s) Eeri Pihlajakari			
Client Organisation /Partners Kuopio City Library			
<p>Abstract</p> <p>"Silence" is a site-specific dance performance at Kuopio City Library choreographed by Janna Loukas. This report is part of an artistic thesis work. Silence was based on notifications about social norms in public spaces and the way people act in them.</p> <p>The working process first started by exploring the atmosphere in public places at the Kuopio Market Place. Later the process continued at Kuopio City Library, but some of the themes found at Kuopio Market Place stayed with the process until the performance took place. Inspiration for the work came from the working group members' experiences of the site and the people in it.</p> <p>The working group first got together in another artistic process by Janna Loukas, "Ullakko" [the Attic] in Spring 2015. Ullakko was a site-specific dance performance and the way of working used during the process were continued in the process of Silence. The ways of working were based on exploring and sharing them with the working group.</p> <p>The performance for Silence took place at Kuopio City Library (Maaherrankatu 12, Kuopio, Finland) on March 3rd and 5th, 2016. More specifically, the performance was on the second floor of the library. Dancers in Silence were Helinä Kareinen, Karoliina Rosenberg ja Meri Toivonen.</p>			
<p>Keywords site-specific, dance, dance performance, improvisation, work group originated</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	TANSSITAUSTANI JA -KÄSITYKSENI	7
2.1	Taustani tanssin parissa.....	7
2.2	Tanssikäsityksestäni ja ajatuksiani esityksellisyydestä.....	7
3	TERMIT JA TEOKSEN KONTEKSTIT	9
3.1	Paikkasidonnainen tanssitaide.....	9
3.2	Improvisaatio koreografisena työkaluna ja teoksen materiaalina	10
3.3	Työryhmälähtöinen työskentely ja prosessin merkitys.....	12
3.4	Kuopion kaupunginkirjasto julkisena tilana	13
4	TEOKSEN TAUSTALLA.....	15
4.1	Ullakko: aikaisempi taiteellinen prosessi.....	15
4.2	Tanssijoiden valinta Hiljaisuutta-teokseen	17
4.3	Yksityisten kokemusten jakamisesta yhteiseen kokemiseen	19
5	PROSESSIN KULKU JA TAITEELLISET PÄÄTÖKSET	20
5.1	Opinnäytetyön aloitus: Katso minua!	20
5.2	Tilan valikoituminen.....	21
5.3	Sopimukset kirjaston henkilökunnan kanssa	22
5.4	Työskentelyn aikataulut	23
5.5	Viimein kirjastolla: tilan tunnelmointi	25
6	TEOKSEN KOHTAUKSET JA NIIDEN TAUSTAT	27
6.1	Aloitus: Yleisön hiljainen vastaanotto.....	28
6.2	Synkronoitu kävely	28
6.3	Liukastelusiirtymä.....	29
6.4	Liukuralli	30
6.5	Feikki-”kissat”	31
6.6	Fiksoiminen	32
6.7	Puhdistautuminen	33
6.8	Repiminen.....	34
7	TEOKSEN KAARI JA KATSOJAKONTAKTI.....	35
7.1	Improvisaatio suhteessa ennalta sovittuihin rakenteisiin.....	35
7.2	Ajatuksia teoksen kokonaiskaaresta.....	37

7.3	Tanssijoiden vastuu esitystilanteessa.....	38
7.4	Esitystilanne ja yleisökontakti	39
8	HILJAISUUTTA-TEOKSEN ILME JA MARKKINOINTI.....	42
8.1	Puvustus ja rekvisiitta.....	42
8.2	Teoksen valaistus ja äänimaailma	43
8.3	Tapahtuman ennakkotiedot ja julisteet	44
9	POHDINTA.....	46
	AINEISTOLUETTELO	47
	LÄHTEET	47
	LIITTEET	49
	LIITE 1: TIEDOTE HARJOITUKSISTA.....	50
	LIITE 2: ENNAKKOTIEDOT LÄHTÖLAUKAUS-FESTIVAALIN KÄSIOHJELMASSA	51
	LIITE 3: HILJAISUUTTA-TEOKSEN JULISTE	52
	LIITE 4: DVD-TALLENNE HILJAISUUTTA-TEOKSESTA.....	53

1 JOHDANTO

Hiljaisuutta – Paikkasidonnainen tanssiteos Kuopion kaupunginkirjastolla on taiteellisen opinnäytetyöni raportti. *Hiljaisuutta*-tanssiteos esitettiin Kuopion kaupunginkirjaston pääkirjastolla (Pohjois-Savon maakuntakirjastolla) 3.3.2016 kello 17.30 ja 5.3.2016 kello 13.00. Tanssijoina teoksessa olivat Helinä Kareinen, Karoliina Rosenberg ja Meri Toivonen.

Hiljaisuutta-teoksen esitykset olivat osa Lähtölaukaus-festivaalia, joka on Savonia-ammattikorkeakoulun taiteellisia opinnäytetöitään tekevien tanssinopettajaopiskelijoiden tuottama festivaali, jolla taiteelliset opinnäytteet esitetään. Festivaali järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2014, ja vuonna 2016 festivaali järjestettiin uudelleen. Vuonna 2016 festivaalilla oli yhteensä yhdeksän teosta.

Hiljaisuutta-teoksen taustalla on kiinnostukseni paikkasidonnaista taidetta kohtaan ja haluni työskennellä työryhmälähtöisesti. Koreografia teokseen on rakentunut hyvin pitkälti työryhmälähtöisen työskentelyn ja prosessiin luottamisen kautta. Koreografina roolini prosessissa on ollut ehdottaa aihioita, joista aloittaa työskentely, mutta työryhmän kokemukset ovat muovanneet prosessia uusiin suuntiin.

Itä-Suomen alueella järjestetään useita esittävien taiteen festivaaleja vuoden mittaan: Kuopio Tanssii ja Soi, Paikallisliike, ANTI-festivaali ja Yksin Sateessa? -festivaali. Opiskelijoiden koreografiset työt tuovat lisää sisältöä alueelliseen tanssin kenttään. Hiljaisuutta-teokseni kannalta Kuopio on ihanteellinen ympäristö paikkasidonnaiselle taiteelle, sillä useiden festivaalien ansiosta kaupunkilaiset ovat joutuneet tutuiksi paikkasidonnaisen taiteen kanssa.

Hiljaisuutta-teoksen esityksistä koostettu videokooste löytyy alla olevasta URL-osoitteesta:

<https://www.youtube.com/watch?v=A1cwZBeVjjc>

2 TANSSITAUSTANI JA -KÄSITYKSENI

Tässä osiossa kerron omasta taustastani tanssin parissa ja siitä, miten ajatukseni ovat muuttuneet matkan varrella. Avaan niitä asioita taustassani, mitkä ovat muovanneet ajatusmaailmaani opin-
näytteeni taustalla.

2.1 Taustani tanssin parissa

Historiani tanssin parissa on alkanut melko perinteisellä tavalla harrastuksena lapsuudesta lähtien. Suhtautumiseni tanssiin on muuttunut vuosien myötä ja kohti ammattilaisuutta siirtyessä. Tämä kaari on muuttunut liikunnallisemmasta taidon oppimisen näkökulmasta lähemmäs ihmistä: sanattoman viestinnän taiteen näkökulmaan.

Tanssista on vuosien kuluessa muodostunut minulle elämäntapa. Minulle tanssi merkitsee tapaa olla maailmassa ja tarkastella maailmaa. Se vaikuttaa siihen, mitä huomioin ympäristössäni ja miten katson toista ihmistä. Kun katson ihmistä, kiinnitän eniten huomiota hänen kehollisuutensa ja liikkumiseensa – tiedostamattainikin. Huomaan tunnistavani tuttuja ihmisiä pelkästään kävelytyylistä tai kehon asennosta.

Tällä hetkellä minulle on tärkeintä nähdä tanssiva ihminen kokonaisvaltaisena persoonana. Tanssivasta kehosta haluan nähdä kuka kehon takana piilee ja miten hänen ajatustensa näkyvät ulospäin kehon liikkeestä. Minulle ihminen, tanssija, on esiintyessä mielen ja kehon kokonaisvaltainen ilmentymä eikä sen tarvitse pyrkiä persoonattomuuteen.

Ajatusmaailmaani on muuttunut tähän suuntaan eri yhteisöissä työskentelyn jälkeen. Yhteisöillä tarkoitan sellaisia ihmisryhmiä, jotka ovat muodostuneet jonkin muun toiminnan kuin tanssin harrastamisen tai ammattilaisuuden ympärille. Tämä on vaikuttanut paljon tanssikäsitykseeni ja siihen, minkä ajattelen tanssissa olevan tärkeintä. Yhteisöissä työskennellessä olen nähnyt toisenlaista tanssin iloa verrattuna tanssin ammattilaisiin ja harrastajiin. Tätä tanssin iloa kaipaa ja se helposti unohdetaan myös omassa työssä, kun keskittyy itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

2.2 Tanssikäsityksestäni ja ajatuksiani esityksellisyydestä

Oma tanssikäsitykseni on hyvin laaja. Tanssina voi näyttäytyä käytännössä mikä vain liike, kun tarkastelen maailmaa tanssin näkökulmasta. Oma toimintani arkisessakin tilanteessa voi olla tanssia, jos ajattelen sen olevan sitä ja pyrin olemaan tietoinen kehostani ja sen liikkeestä suhteessa ympäristöön. Voin nähdä tanssia, kun katson ihmismassan liikettä torilla ja voin ajatella tanssivani, kun kävelen ruokakaupassa ruuhka-aikaan ihmisten keskellä. Minulle tanssi on näkökulma ja tulokulma maailmaan.

Mikä tahansa voi olla tanssia ja kaikki osaavat tanssia, mutta tanssin alan ammattilaisuus on mielestäni toinen asia. Tanssitaiteilijalla tulee olla syvällisempää tietoa omasta kehostaan, sen ilmaisukyvyistä ja ilmaisun tavoista, ja hänellä tulisi olla syvällisempää näkemystä tanssitaiteen tekemiselle ja sen merkitykselle yhteiskunnassa. Toisaalta ammattilaisuuden ja harrastamisen rajapintaa on mielestäni välillä vaikea määrittellä. Mielestäni amatikseen tanssitaidetta tekevällä henkilöllä tulisi olla selkeä näkemys siitä, mikä merkitys katsojalla ja yleisön läsnäololla on hänen teoksilleen.

Mitä tanssitaiteeseen ja teoksiin tulee, ajattelen, että kaikki on jo taiteen kentällä keksitty. Jollain lailla keksimme aina pyörää uudelleen, mutta se on merkityksellistä, mitä tuomme itsestämme tähän uuteen versioon pyörästä ja mitä muita elementtejä yhdistämme siihen. Tästä syystä uskon intuition seuraamiseen taiteellisia ratkaisuja tehdessä. Kun pysyy rehellisenä itselleen, luo jotain uutta ja oman näköistä.

Olen elämäni aikana nähnyt paljon ja monenlaista taidetta, mutta erityisen helposti lähestyttäviksi olen kokenut paikkasidonnaiset teokset. Niitä katsoessa tai niihin osallistuessa voi samalla tutkia omaa suhdettaan tilaan. Tutkin omaa suhdettani paikkasidonnaisen tanssitaiteen tekemiseen ryhmäkoreografiani yhteydessä, joka oli osa tanssinopettajan koulutusohjelman opintoja keväällä 2015. Kerron enemmän tästä prosessista luvussa 4.

Käsitykseeni paikkasidonnaisesta taiteesta on myös vaikuttanut kokemukseni ollessani harjoittelijana ANTI-festivaalilla kesällä 2015. ANTI-festivaali on kansainvälinen nykytaiteen festivaali, joka keskittyy paikkasidonnaiseen taiteeseen (ANTI-festivaali 2016). ANTI-festivaalilla pääsin näkemään useiden eri taiteilijoiden näkökulmia paikkasidonnaiseen taiteeseen.

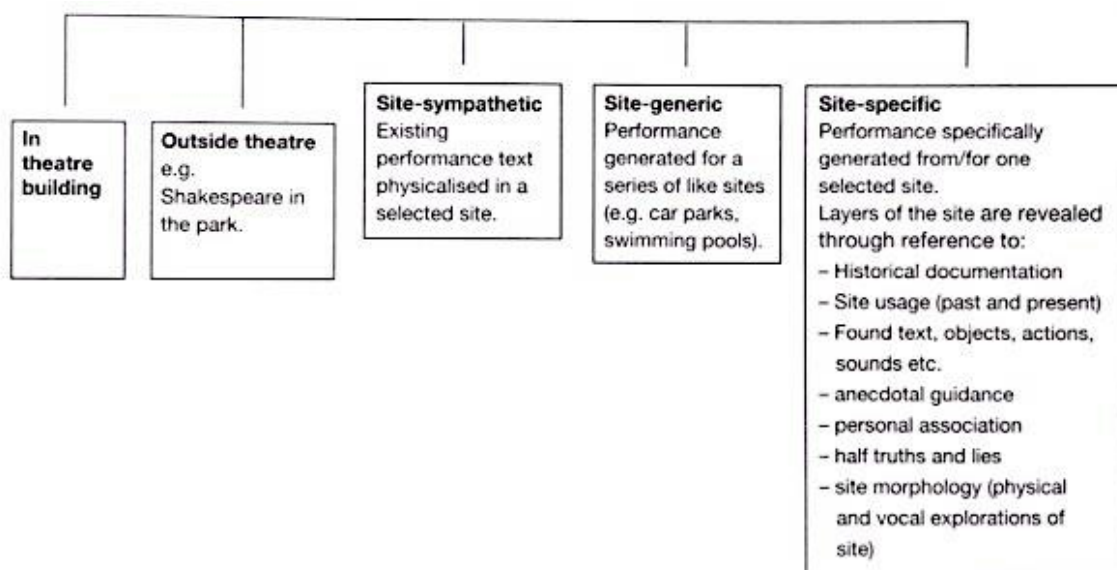
3 TERMIT JA TEOKSEN KONTEKSTIT

Hiljaisuutta-tanssiteos on hyvin paikkasidonnainen teos, vaikka itse tila valikoitui vasta hieman prosessin alun jälkeen. Prosessin alkumetrejä voisi kuvailla inspiraation hakemiseksi julkisen tilan yleisestä tunnelmasta ja ihmismassan olemuksen ja reaktioiden tutkiskeluksi. Prosessi on kulkenut erilaisten improvisaatio- ja eksploraatiohetkien läpi, joiden aikana syntyneitä kokemuksia olemme jakaneet työryhmän kesken. Olen pitänyt suuressa arvossa tanssijoiden henkilökohtaisia kokemuksia – ne ovat yhteisen jakamisen kautta antaneet suuntaa teoksen rakentumiselle. Tässä osiossa haen näille teemoille teoreettisempaa pohjaa ja avaan teoksen konteksteja.

3.1 Paikkasidonnainen tanssitaide

Kuvataiteen, muotoilun ja arkkitehtuurin kontekstissa puhutaan paljon ympäristötaiteesta, joka Taiteen edistämiskeskuksen (Taike) mukaan määritellään taiteeksi, joka sijoittuu rakennettuun tai luonnonvaraiseen ympäristöön ja yhdistää eri taiteen tekemisen keinoja ja menetelmiä. Erilaisia suuntauksia ympäristötaiteelle ovat maataide, tilataide ja yhteisötaide. (Taike, 2016.) Esittävien taiteiden kontekstissa taas puhutaan yleensä paikkasidonnaisesta taiteesta, vaikka teoksen ympäristösuhde voi olla hyvin samankaltainen kuin ympäristötaiteen määritelmässä.

Tanssiteoksen paikkasidonnaisuutta voidaan ajatella olevan hyvin eri tasoissa. Victoria Hunterin toimittamassa *Moving Sites: Investigating Site-Specific Dance Performance* (2015) -julkaisussa käsitellään paikkasidonnaiseen tanssitaiteeseen liittyviä tekijöitä. Hunterin kirjoittamassa johdannossa hän lainaa Fiona Wilkien (2002) lähinnä englantilaisten teatteri- ja performanssitaiteilijoiden praktiikan pohjalta koostettua mallia teoksen paikkasuhteesta:

Kaavio 1: Model of site-specificity. Hunter 2015.

Hyvin löyhästi suomennettuna kaavio käsittelee teoksen paikkasidonnaisuuden tasoja eli sitä, kuinka sidoksissa tiettyyn paikkaan teos on. Onko teoksen paikkasuhde sellainen, että teoksen voi siirtää esitettäväksi muussa tilassa kuin missä sen kantaesitys on tapahtunut, onko se millään lailla riippuvainen ympäristöstään vai onko teoksen kaikki osa-alueet sidoksissa esitystilaan, jossa se on myös luotu?

Koen tärkeäksi Hiljaisuutta-teoksen yhteydessä avata Wilkien (2002) kaavion kahta paikkasidonnaisuuden "syvintä" tasoa, sillä ajattelen teokseni liikkuvan ehkä hieman näiden kahden välimaastossa. *Site-generic* ja *site-specific* -teokset eroavat siten, että *site-generic* -teoksen voi siirtää toiseen samanlaiseen tilaan (kuten opinnäytetyöni yhteydessä eri kirjastoihin) kun taas paikkasidonnainen (*site-specific*) teos on luotu juuri tiettyyn paikkaan, jota on tutkittu hyvin perinpohjaisesti ja se näkyy myös itse teoksessa. Paikkasidonnaisessa teoksessa tilaa on tutkittu monipuolisesti sen historiallisesta ja käyttötarkoituksellisesta näkökulmasta sekä siitä on kerätty henkilökohtaisia tulkintoja, kokemuksia ja assosiaatioita. (Hunter 2015, 15.)

Samassa Hunterin toimittamassa kirjassa käsitellään arkkitehtuurin ja tanssin yhteyttä. Arkkitehtuuri on muutakin kuin sen fyysiset puitteet; se sisältää tilan käyttötarkoituksen, subjektiiviset kokemukset ja toiminnan. Tanssi on suhteessa aikaan ja tilaan, ja siksi se myös luo tapahtuman suhteessa arkkitehtuuriin ja aikaan. Tanssi tekee näkyväksi subjektiivisen kokemuksen tilasta kokonaisvaltaisena kehollisena kokemuksena ja voi näyttää, miten voimme vaikuttaa tilasta ja vaikuttaa tilaan. (Hunter 2015, 62-67.)

3.2 Improvisaatio koreografisena työkaluna ja teoksen materiaalina

Kuten paikkasidonnaisuutta, myös improvisaatiota voi olla hyvin eri tasoissa ja sitä voi tehdä hyvin eri lähtökohdista ja tarkoitusperistä. Miten määrittää improvisaation rajoja, missä fokuksen pääpaino ja agenda on, ja missä menee tutkimisen ja improvisoimisen raja? Näille pohdinnoille pyrin löytämään määritelmiä tässä osiossa.

Kent de Spain määrittää julkaisussaan *Landscape of the Now, Topography of Movement Improvisation* (2014) eri päämääriä, agendoja, improvisaation tekemiselle. Olen suomentanut seuraavaan listaan hänen määritelmänsä improvisaation tähtäävän seuraaviin tapahtumiin:

- kehon lämmittäminen muuta liikettä tai tanssia varten
- liikeidean tutkiminen
- kehon tai mielen liikkeisiin syventyminen meditatiivisen liikkeen avulla
- esitykseen tähtäävä improvisaatio

(De Spain 2014, 3.)

De Spain avaa myös löydöksiään liittyen improvisaation rajaamiseen. Hänen mukaansa monet kokee- neet improvisaation tekijät tapaavat rajata improvisaatiota tiukemmin, mikä saattaisi monen mielestä olla ristiriidassa improvisaation perusajatuksen avoimuudesta ja vapaudesta kanssa. Usein on kuitenkin niin, että rajaus antaa lisää vapautta keskittyä tekemisen tapaan tarkoitukseen, intention,

syvemmin. (De Spain 2014, 4-5.) Itselleni mielekäs tapa työskennellä koreografina ja tanssijana on juuri rajata improvisaation liikemahdollisuuksia, jolloin jää enemmän tilaa olemisen, liikelaadun ja eri liikevariaatioiden tutkimiselle.

Opinnäytteeni kohdalla olen pohtinut, missä käytännössä kulkee eksploraation (eli liike- tai tilatutkimuksen) ja improvisaation raja. Pia Lindy tiivistää esseessään *Tanssista, improvisaatiosta, valinnoista ja katsomisesta* aiheesta seuraavasti:

"On mahdollista ja ehkä tarpeenkin suorittaa joko improvisaation ja eksploraation (liiketutkimuksen) välillä. Liike-eksploraation tavoitteena on eri harjoitusten kautta tutkia omaa liikkumista tilassa suhteessa itseen, toisiin, tilaan, aikaan jne. Eksploraation voi ajatella johtavan improvisaatioon, joka käsittää myös kompleksisemmän taiteellisen ja koreografisen ajattelun ja vaatimuksen tilanteen konkreettisemmasta hahmottamisesta."

(Pia Lindy, 2009.)

Lindy (2009) kertoo improvisaation tuovan myös informaatiota omasta kyvystään ajatella toiminnan keskellä ja sitä voi katsoa myös poliittisesta näkökulmasta:

"Keskittymisen kohteeksi voi ottaa esimerkiksi yksilön ajattelun ja valinnantekoprosessien seuraamisen tai yksilöiden/ryhmän valinnat ja teot ryhmätilanteissa. Yhtä hyvin voi seurata "yhteiskunnan esille tulemista" eri tilanteissa ja niissä esille tulevia erilaisia arvo/asenne/ihanne/odotusmalleja."

(Pia Lindy, 2009.)

Se, mitä improvisaatioteoksesta katsomme ja miten reagoimme näkemäämme, kertoo paljon myös katsojasta ja hänen suhteestaan yhteiskuntaan tai itse teokseen (Pia Lindy, 2009).

Yleensä ajattelen improvisaation ohjaamisesta siten, ettei sen ohjaajalla saisi olla ennalta määriteltyä lopputulosta, johon hän haluaa pyrkiä tai mitä hän haluaa nähdä tanssijoiden tekevän. Improvisaation aikana syntyvät kokemukset ovat aina subjektiivisia, joten tanssijan ei voi olettaa löytävän samoja kokemuksia kuin mitä liiketehtävän kehittäjä on kenties kokenut. Mielestäni tilanne on hienman eri, kun kyseessä on teokseen tähtäävä improvisaatiotehtävä. Tuolloin ajattelen, että koreografilla on oikeus tarjota mielikuvia tai aihioita olemiselle improvisaation aikana sekä tarkentaa improvisaation rajoja prosessin edetessä.

Tämän opinnäytetyöraportin yhteydessä puhun jonkin verran prosessiin liittyen eksploraatiosta ja eksploraatio-vaiheesta. Tarkoitan tällä termillä tuolloin tilatutkimusta tai tilan aistimista. Koen, että vieraskielinen ilmaus "explore" kuvaa tätä tapahtumaa parhaiten prosessimme yhteydessä, sillä tarkoituksenamme on ollut tutustua tilan arkkitehtuuriin fyysisiin elementteihin, tilan käyttötarkoituksiin sekä ihmisten toimintaan ja olemukseen tilassa.

3.3 Työryhmälähtöinen työskentely ja prosessin merkitys

”Hiljaisuutta teoksen prosessissa koin olevani koko ajan tiiviisti mukana. Koreografi Janna Loukas ei tullut treeneihin antamaan valmiita ajatuksia tai materiaaleja vaan aihioita joita lähdimme yhdessä kokeilemaan ja tutkimaan. Totta kai Janna teki itse päätökset ja piti naruja käsissään, mutta oman kokemukseni oli että työskentelimme enemmänkin kollektiivina jolla vain oli yksi hieman vahvempi elin.

Minulla oli mielestäni läpi prosessin vapaus jakaa ideoitani ja mielipiteitäni. Kertoa omia tuntemuksiani harjoitteista, mikä toimi ja mikä ei. Olla läsnä juuri sillä olotilalla mikä on ja toimia omana itsenäni.”

(Karoliinan työpäiväkirja 6.4.2016)

Hiljaisuutta teoksen taiteellinen prosessi on perustunut hyvin työryhmälähtöiseen työskentelyyn. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, ettei roolini koreografina ole ollut niin hallitseva tai määräävä kuin se voisi olla. Koko työryhmän kokemukset ja mielleyhtymät ovat olleet keskeisessä osassa prosessia ja ohjanneet sitä eteenpäin. Olen toki seurannut prosessin aikana nousseita visioita, mutta aihiot niihin ovat nousseet yhteisestä prosessista tanssijoiden kanssa.

Olemme työskennelleet tilälähtöisesti, mihin on kuulunut tilan tutkimista ja ympäristön havainnointia. Olemme havainnoineet ympäristöämme ja jakaneet ajatuksiamme työryhmän kesken keskustelemalla. Tavoitteenani on ollut ymmärtää tanssijoiden näkökulmia eri teemoihin. Minulle on ollut tärkeää kuulla nimenomaan heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan, vaikka ne eivät perustuisikaan täysin faktoihin. Esimerkiksi alussa keskustelimme tanssijoiden kanssa siitä, miten he ymmärtävät ja määrittelevät julkisen tilan. Jossain vaiheessa keskustelu siirtyi siihen, että aloimme pohtia, mitkä eri säännöt koskevat julkisia tiloja lain mukaan. Lopulta ymmärsin, ettei minua kiinnosta niinkään oikeoppiset määritelmät, vaan nimenomaan henkilökohtaisiin kokemuksiin pohjautuvat määritelmät. Haluan kuulla työryhmäni rehellisiä olettamuksia ja mielipiteitä sekä ymmärtää, miten tai mistä ne ovat tulleet.

Yhteisten havaintojen ja keskustelujen pohjalta mieleeni on jäänyt niitä teemoja, jotka henkilökohtaisesti kiinnostavat minua. Näiden teemojen pohjalta olen koostanut improvisaatiotehtäviä, joita olemme kokeilleet tanssijoiden kanssa. Koen tässä suhteessa käyttäneeni eniten koreografian päätöksiä tai vaikutusvaltaa prosessin kulkuun. Olen antanut tanssijoiden tutkia liiketehtäviä, joita olen heille tarjonnut, ja antanut heidän ehdottaa niihin muutoksia verbaalisesti tai kehollaan. Usein liiketehtävät ovat olleet enemmänkin aihioita tai alukkeita, joiden pohjalta olemme voineet lähteä työstämään eteenpäin. Välillä olen antanut tanssijoille myös kirjoitustehtäviä, joita olemme puhuneet auki prosessin aikana. Esimerkiksi yksi kirjoitustehtävä on toiminut pohjatyönä yhdelle teoksen kohtaukselle (luku 6.5.).

Koreografina olen käyttänyt valtaani siihen, mitä teemoja päätän nostaa teokseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tartuin niihin teemoihin, jotka kiinnostivat minua ja joita kohti halusin

mennä. Olen puhunut auki työryhmälleni ajatuksia, jotka eivät ole olleet vielä täysin valmiita. Olen saattanut jakaa kiinnostuneeni jostakin teemasta, mikä on usein johtanut uusiin mielenkiintoisiin keskusteluihin ja ajatusten jakamiseen. Molempiin suuntiin toimivan jakamisen kautta olemme päätyneet teemoissa aina vain syvemmälle.

Keskusteleminen ja verbaalinen kokemusten purkaminen on ollut tärkeässä osassa Hiljaisuutta-teoksen koreografista prosessia. Koreografina olen ottanut itselleni vastuuta myös keskustelujen osalta siten, että olen johdatellut keskustelun etenemistä siihen suuntaan, mistä olen halunnut kuulla enemmän. Se, mitä asioita olen myöhemmin tuonut takaisin osaksi prosessia, on ollut intuitiivisen päätöksenteon tulosta. Puhun myöhemmin tämän raportin aikana (kohdassa 5.4.) myös aikataulujen vaikutuksesta intuitiivisten päätösten tekemiseen.

Koen, että työryhmälähtöisesti työskenteleminen on hieman tasa-arvoisempaa kuin hyvin koreografian visioiden ehdoilla työskenteleminen. Uskon – ja olen itse kokenut tämän käytännössä – että näin työskennellessä voi päätyä hyvin uudensuuntaisiin ratkaisuihin koreografina. Kun antaa tanssijoiden olla kokonaisvaltaisina persoonina osa prosessia, he ottavat teoksen jollain lailla kantaakseen ja tarjoavat prosessin aikana itsestään jotain sellaista, mitä itselle ei olisi tullut mieleen. Uskon, että teos on tanssijana myös helpompi sisäistää, kun tanssija on ollut heti alusta alkaen mukana viemässä ajatuksellista prosessia eteenpäin.

3.4 Kuopion kaupunginkirjaston pääkirjasto julkisena tilana

Hiljaisuutta-teos toteutettiin pääkirjastolla tai toisin sanottuna Pohjois-Savon maakuntakirjastolla. Kuopion kaupunginkirjastoon kuuluu 14 eri toimipistettä ja kirjastoautojen tarjoamat palvelut. Pääkirjastolla on eri osastoja ja palveluita kolmessa kerroksessa. *Hiljaisuutta* tapahtui toisen kerroksen kirjasalissa, josta löytyy aikuisten kaunokirjallisuuden, tietokirjallisuuden ja lasten osastot. (Kuopion kaupunginkirjasto 2016.) Pääkirjasto on Matti Hakalan suunnittelema ja rakennettu vuonna 1967 (Nieminen & Piipponen 2014).

Pääkirjaston valinta teoksen tapahtumapaikaksi asetti työskentelylle tietynlaisia raameja. Kirjastolla instituutiona on yleisesti hyväksytyt ja ymmärretyt käytössäännöt ja normit. Osa pääkirjaston asiakkaista tahtoo säilyttää kirjaston konservatiivisemmän kuvan, kun taas osa kirjaston asiakkaista ymmärtää instituution imagon hieman eri tavoin: osa ajattelee sen vapaana kulttuuria huokuvana tapaamispaikkana (Savinainen, 2.12.2015). Harjoitellessamme pääkirjaston tiloissa, meidän tuli kunnioittaa niiden asiakkaiden rauhaa, jotka käyttävät kirjastoa opiskeluun tai muuten olettavat kirjaston tarjoavan rauhallisen ja hiljaisen ympäristön.

Pääkirjastolla on kirjallisuuden lisäksi paljon muuta kulttuuria esillä. Kirjaston aulatilaa vuokrataan eri tahoille, jotka usein käyttävät tilaa näyttelyihin tai esimerkiksi taidemyyjäisiin. Kirjaston tiloissa on paljon eri veistoksia ja jonkin verran kuvataidetta. Kirjastolla on myös järjestetty viimeisten vuosien aikana muita kulttuuritapahtumia lukupiireistä ja pajoista konsertteihin. (Kuopion kaupunginkirjasto 2016.)

Kirjastot määritellään Suomen järjestyslain mukaan puolijulkiseksi tilaksi:

"Julkinen tila määritellään yksityiskohtaisesti järjestyslaissa (2003), jonka mukaan yleisellä paikalla tarkoitetaan

a) tietä, katuja, jalkakäytävää, toria, puistoa, uimarantaa, urheilukenttää, vesialuetta, hautausmaata tai muuta vastaavaa aluetta, joka on yleisön käytettävissä;

b) rakennusta, joukkoliikenteen kulkuneuvoa ja muuta vastaavaa paikkaa, kuten virastoa, toimistoa, liikenneasemaa, kauppakeskusta, liikehuoneistoa tai ravintolaa, joka on yleisön käytettävissä joko jonkin tilaisuuden aikana tai muutoin - .

Tässä järjestyslain erottelussa on huomattavissa yleisen tilan jaottelu julkiseen ja puolijulkiseen tilaan. Ensimmäisessä kohdassa (a) mainitaan paikkoja, jotka ovat kansalaisen käytössä aina. Jälkimmäisen kohdan (b) mainitsevat paikat ovat kansalaisten käytettävissä tietyinä rajoitettuna aikana, mutta muuten ne ovat suljettuina."

(Mäkinen 2010, 6.)

Keskustelin Kuopion kaupunginkirjaston kirjastotoimenjohtajan viran sijaisen Päivi Savinaisen kanssa ja hän kertoi, miten kirjasto on avoin kaikille halukkaille. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tilan voi myös ajatella olevan julkinen tila, jossa mm. valokuvaaminen ilman lupaa on sallittu. Kirjaston sääntöjen mukaan kuvista ei kuitenkaan saa välittyä, mitä kirjaston asiakkaat ovat lainanneet. (Savinainen, 2.12.2015.)

Kun tämän opinnäytetyöraportin yhteydessä puhun kirjastosta, tarkoitan sillä Pohjois-Savon maakuntakirjastoa (Maaherrankatu 12, 70100 Kuopio). Jos puhun kirjastosta yleisemmin instituutiona, mainitsen sen erikseen.

4 TEOKSEN TAUSTALLA

Tässä osiossa kerron ajatuksistani opinnäytteen taustalla ja niistä tekijöistä, jotka vaikuttivat merkittävästi Hiljaisuutta-teoksen syntyyn ja antoivat alkusysäyksen prosessille. Kerron aiemmasta taiteellisesta prosessistani *Ullakosta* (2015), joka oli pienimuotoinen paikkasidonnainen teos. *Ullakossa* tanssijoinani olivat Helinä Kareinen, Karoliina Rosenberg ja Meri Toivonen – jatkoimme yhteistä työskentelyä Hiljaisuutta-tanssiteoksen aikana.

Yhteisten kokemusten pohjalta tuntui luonnolliselta pyytää samoja tanssijoita jatkamaan työskentelyä kanssani uuden teoksen merkeissä. Tiesin, että haluaisin työskennellä samankaltaisilla työskentelytavoilla kuin Ullakon aikana. Päätökseen vaikutti työskentelyn mutkattomuuden ja onnistumisen kokemukset.

Kuva 1: Ullakon mainoskuva

4.1 Ullakko: aikaisempi taiteellinen prosessi

Keväällä 2015 tein Hiljaisuutta-teoksen syntyyn ja teemoihin paljon vaikuttaneen aiemman koreografisen prosessini, *Ullakon*. *Ullakko* on nimetty tilansa mukaa: se sijoittui silloisen asuinkerrostalon ullakolle.

Ullakossa pohjimmaisena ajatuksena oli päästää yleisö osaksi yksityisen tilan ja yksityisten kokemusten jakamista. Sellaisen yksityisen tilan, joka on useamman toisilleen tuntemattoman henkilön käytössä. Tilassa moni suorittaa yksityisiä tarpeitaan: säilyttää henkilökohtaisia tavaroitaan häkkivarastoissaan ja kuivattaa omia pyykejään tälle tarkoitettussa tilassa. Talon ulkopuolisilla asukkailla ei ollut pääsyä taloon ilman ovikoodia.

Suomalaisessa kulttuurissa on kokemukseni mukaan melko vähän yhteisöllisyyttä kerrostaloasukkaiden kesken. Elämme pienen pinta-alan sisällä tiiviisti toistemme kanssa ja käytämme yleisiä tiloja yksityisiin tarpeisiimme. Jonkinlaiseksi sosiaaliseksi normiksi on kerrostaloelämässä muodostunut se, ettei toisten asioita tutkita: muiden häkkikaappeihin ei ole soveliasta tirkistellä tai toisen pyykkeihin ei ole lupaa koskea. Kanssaeläjät jäävät helposti melko tuntemattomaksi. Ullakko-teos antoi talon ulkopuolisille katsojille mahdollisuuden nähdä kerrostalon elämää sisältä päin.

Asuin Kuopionlahdenkadulla kaksi vuotta. Toisen vuoden aikana Hiljaisuutta-teoksessakin tanssijana ollut Helinä Kareinen asui kanssani samassa asunnossa. Kahden vuoden aikana ehdin kiintyä talon ullakotilaan ja siihen muodostui myös eräänlainen tunneside. Ullakolla oli myös pääsy kerrostalon katolle, jossa sijaitsi pieni terassi. Tila on tarkoitettu mattojen puisteluun, mutta itselleni tila merkitsi rauhoittumista ja pieniä pakoja arjesta. Terassilta oli rauhoittavat näkymät pitkälle Kallavedelle. *Ullakko* päättyi kyseiseen paikkaan.

Ullakko-teoksen prosessi lähti liikkeelle siitä, että päätin jakaa itselleni tärkeän tilan tanssijoilleni ja antaa heidän luoda oman suhteensa tilaan. *Ullakossa* yleisö pääsi osaksi monelle kerrostalon asukkaalle yksityistä, henkilökohtaista tilaa, mutta myös näkemään minun ja tanssijoideni henkilökohtaisen kokemuksen ja tulkinnan tilasta.

Ullakon tila oli tanssille jokseenkin epäkonventionaalinen: alusta oli kylmää ja likaista betonia, tilassa oli tolppia keskellä tilaa epäsymmetrisesti rakennettuna sekä siellä oli keväistä ulkoilmaa kylmempää. Lattialta löytyi useammasta kohdasta linnun kakkaa ja kuolleita kärpäsiä. Tilassa oli ihanteellista se, että se oli jokseenkin hylätty. Vain yksi talon asukas kuivatti pyykejään kerran viikossa tilan katossa kaikkialla roikkuvissa kuivausnaruissa. Silti tilassa oli paljon elämään viittaavia jälkiä.

Prosessina *Ullakko* oli luonteeltaan melko tiivis. Kevään 2015 tilanne oli tanssijoiden ja itseni osalta sellainen, että kaikilla oli väljää aikatauluissa, mikä mahdollisti pitkien harjoitusten järjestämisen. Myös aikataulujen muuttaminen lyhyellä varoitusajalla oli mahdollista. Harjoituksemme saattoivat kestää kolmesta neljään tuntia, josta osan ajasta vietimme tilassa liikkuen ja osan kotonani kahvikupin äärellä jakaen kokemuksiamme ja ajatuksiamme. Prosessin aikana toiminnalle muodostui omanlaisensa rituaalit: tanssijoiden kutsuminen kotiini, valmistautuminen ullakolle siirtymiseen, aistien avaaminen ja liikkuminen tilassa ja paluu asuntooni kahvin äärelle ja tapahtumien purkaminen.

Tilan ominaislaatu, jonkinlainen luonnonläheisyys ja rauha kaupungin keskellä, loi ilmapiirin, jossa pystyimme tutkimaan itseämme, toisiamme ja ympäröivää tilaa avoimesti ja rehellisesti. Tämä toi

prosessin hyvin lähelle itseä ja vaikutti hyvin henkilökohtaisella tasolla. Koreografina minulle oli hyvin tärkeää se, että jokainen tanssija sai prosessin aikana olla rehellisesti ja aidosti oma itsensä.

Prosessin aikana en halunnut, että tanssijat joutuisivat piilottamaan tunteitaan tai prosessin ulkopuolista elämäänsä. Ajattelin, että kaikki se, mitä heidän elämässään on meneillään vaikuttaa joka tapauksessa prosessiin jollain tapaa, vaikka sitä yrittäisikin piilottaa. Ilot ja murheet tulivat mukaan osaksi prosessia. Ullakon harjoituksissa kävi mukana myös minun ja tanssijoiden tärkeitä ihmisiä. Olemme kuulleet myös heidän kokemuksiinsa tilasta ja prosessista. Karoliinan miesystävä toimi myös kuvaajana parin harjoituksen aikana. Tunteet ja läheiset ovat olleet osana prosessia.

Ullakko perustui improvisaatioon, ja kaikki mitä teokseen temaattisesti tuotiin, oli selitettävissä prosessilla, jonka olimme yhdessä tanssijoiden kanssa kokeneet. Aloitimme tilatutkimuksella ja jatkoimme tanssijoiden välisen kontaktin tutkimisella sekä tanssijoiden mielikuviin ja kokemuksiin perustuvilla improvisaatiotehtävillä. Melko alussa prosessia aloimme työskennellä silmät kiinni tilassa, ensin kuljettaen toisiamme ja myöhemmin myös yksin liikkuen. Tämän kautta tanssijat aistivat tilaa syvällisemmin muiden aistien varassa ennakkoluulottomasti. Uskon, että nimenomaan tällainen työskentely sai tanssijat laskeutumaan niin saumattomasti osaksi tilaa. Lopulta en enää nähnyt eroa tanssijoiden suhtautumisessa siihen, oliko jossain osassa tilaa linnunkakkaa, hiekkaa tai raapivia materiaaleja. Kaikki osat tilasta tulivat saman arvoisiksi.

Jokaiseen esitykseen oli maksimi-katsojamäärä: 15 henkeä. Tämä johtui yksityistapahtuma-määritelmästä, tilan koosta ja tavasta, jolla johdatimme katsojat tilaan. Jokainen katsoja saatettiin kosketuksella avustettuna silmät suljettuina tilaan, jos hän oli siihen suostuvainen. Näin katsojat saivat samankaltaisen kokemuksen tilasta, miten me olimme siellä työskennelleet ja mitä olimme kokeneet.

Ullakko-teoksen traileri on nähtävissä alla olevassa osoitteessa:

<https://vimeo.com/128190956>

Olen tehnyt teoksen esityksistä videon, jossa näkyy teoksen kokonaiskaari useamman esityksen videomateriaaleista koostettuna. Kysyin esitykseen osallistuvilta luvan videon kuvaamiseen omaan käyttöön, mutten julkaisuun. Videolla näkyy katsojia ja heidän lapsiaan, joten videota ei voi julkaista. Trailerista voi kuitenkin nähdä hieman ullakkotilaa ja tanssijoita.

4.2 Tanssijoiden valinta Hiljaisuutta-teokseen

Tanssijoinani *Ullakkossa* olivat Helinä Kareinen, Karoliina Rosenberg ja Meri Toivonen. Pyysin heitä mukaan prosessiin, sillä he olivat minulle liikkuvina kehoina tuolloin vielä melko tuntemattomia enkä ollut työskennellyt aiemmin heidän kanssaan. Yhdessä viettämämme vapaa-ajan perusteella minusta tuntui, että heidän kanssaan olisi helppo työskennellä. Luonteeltaan nämä tanssijat ovat jokainen sitoutuvia ja analyyttiseen ajatteluun kykeneviä, rehellisiä ja kyseenalaistavia persoonia. He ovat jokainen esiintyjinä myös herkkiä tulkinnassaan.

Huomasin Ullakon prosessin aikana, että valitsin juuri oikeat henkilöt mukaan teokseen. Kaipaan tanssijoiltani vastinetta ajatuksilleni ja tahdon kuulla paljon heidän kokemuksiin etenkin, kun kyseessä on kokemuksiin perustuva teos. Koen *Ullako*-teoksen olleen työryhmän yhteisen kokemuksen ja läpi käymän prosessin avaus yleisölle. Teos vaati tanssijoilta paljon rehellistä ja avointa tanssijan työtä ja rohkeutta kohdata ihmiset avoimesti.

Olemme tutustuneet tanssijoiden kanssa lukuvuonna 2014-2015. Helinä muutti tuolloin asumaan kanssani Kuopionlahdenkatu 23 asuntoon edellisen kämppikseni lähtiessä vuodeksi vaihtoon. Helinä, Karoliina ja Meri opiskelevat tanssinopettajan koulutusohjelmassa 2014 syksyllä aloittaneiden vuosikursseilla. Olemme keskustelleet paljon tanssista ja viettäneet muutenkin aikaa yhdessä, jolloin huomasin meillä olevan hyvin samankaltaiset arvot tanssin ja työskentelyn suhteen.

Helinää voisin kuvailla kujeilevaksi persoonaksi. Vuoden yhteiselon aikana on mahdollista tutustua toiseen hyvinkin syvällisesti ja nähdä niitäkin ominaisuuksia toisesta, joita ei normaalissa työsuhteessa välttämättä pääse näkemään. Helinä osaa luoda työskentelyyn tietynlaisen keveän, mutta samalla asiaan keskittyvän asenteen. Hän on herkkä heittäytymään sekä seuraamaan kehon ja mielen luomia impulsseja.

Karoliina, tai Karkki, kuten me hänet tunnemme, on hyvin ideoiva persoona. Hänellä mielikuvitus lentää ja energiaa riittää. Samaan aikaan Karoliina on keskustelevalta, mutta samalla hyvin toiminnan ja käytännön läheinen. Työryhmän jäsenenä hän on suoraviivainen: hän sanoo suoraan mitä ajattelee.

Meri on luonteeltaan hyvin analyyttinen ja ajatteleva. Työryhmässämme Meri on ollut hieman rauhallisempi, mutta ajattelullaan tuonut paljon sisältöä työskentelyymme. Hän on jollain tavalla hyvin päämäärätietoinen ja ratkaisukeskeinen. Merillä on ollut hyvin tarpeellinen kyky palauttaa työryhmämme takaisin asian ääreen, kun eksymme aiheesta.

Meri kirjoittaa työpäiväkirjassaan Hiljaisuutta-prosessiin päättymisen jälkeen (7.4.2016) seuraavaa:

"Esityksen suola oli ehdottomasti meidän kolmen, hyvin erilaisen ihmisen välinen henkilökemia, jonka kanton uskalsi ennestään tuttua luottaa esitystilanteissa."

(Merin työpäiväkirja 7.4.2016)

Koin hyvin tärkeäksi Hiljaisuutta-prosessin aikana sen, että työryhmän ryhmäytyminen oli tapahtunut jo aiemman prosessin yhteydessä. Toimintamallit ja ryhmä olivat niin tuttuja, että pystyimme tarttumaan suoraan aiheisiin eikä yleiseen tutustumiseen tarvinnut enää käyttää aikaa.

4.3 Yksityisten kokemusten jakamisesta yhteiseen kokemiseen

Saadakseni taloyhtiöltä luvan *Ullakko*-teoksen toteuttamiseen ja sen esitysten järjestämiseen minun piti osallistua taloyhtiön hallituksen kokoukseen ja saada heidät suostuvaiseksi teoksen tekemiseen. Lisäksi minun piti pyytää lupia talon asukkailta. Taloyhtiön hallituksen kanssa sovimme, että esitykset tulee järjestää yksityistilaisuutena, jolloin jokaisen esitykseen osallistuvan täytyy olla jonkun työryhmän jäsenen tuntema. Syynä tähän oli se, että julkisen tapahtuman järjestämiseksi olisi pitänyt olla yhteyksissä viranomaisiin lupien pyytämisen ja esimerkiksi pelastussuunnitelman laatimisen osalta.

Tapahtuman järjestäminen yksityistapahtumana vaikutti tapahtuman tuotantoon siten, että tiedotteita ja julisteita jaoin vain koulutusohjelmamme tiloihin ja Kuopionlahdenkatu 23 rappuihin. Loin Facebookissa tapahtuman, jonne työryhmämme jäsenet pystyivät kutsumaan tuttujaan ja lähetin sähköpostia Savonian kulttuurialan opiskelijoille. Tapahtuman levitys tuli siis pitää jokseenkin pienenmuotoisena, jotta tapahtuma pysyisi yksityistapahtuman puitteissa.

Ullakko-teoksen pariin ei voinut niin sanotusti eksyä ja vain hyvin harva loppujen lopuksi pääsi sen näkemään. Tämän pohjalta nousi ajatus siitä, että voisiko ikään kuin samaa paikkasidonnaisen teoksen prosessia toteuttaa sellaisessa ympäristössä, jonne kuka tahansa saattaisi vahingossa päätyä ja nähdä tanssia. Miten prosessi muuttuisi?

Kuten jo aiemmin mainitsin, *Ullakossa* oli kyse yksityisyyden teeman jakaminen katsojille. Koen, että *Hiljaisuutta*-teos on ottanut askeleen lähemmäs katsojaa ottaen työryhmän ulkopuoliset ihmiset osaksi teosta. Sanoisin, että siirros *Ullakosta Hiljaisuutta*-teokseen on samalla ollut siirtymä yksityisten kokemusten jakamisesta yhteiseen kokemiseen.

5 PROSESSIN KULKU JA TAITEELLISET PÄÄTÖKSET

Hiljaisuutta-prosessi alkoi muissa kuin kirjaston tiloissa julkisen tilan yleisen ilmapiirin tutkiskelulla. Tässä osiossa kerron, miten prosessi on alkanut ja miten työskentely on muuttunut, kun pääsimme kirjastolle työskentelemään. Avaan, millä tavoin sopimukset kirjaston kanssa ovat vaikuttaneet teokseen ja työskentelyyn.

Kun tiesin tekeväni saman työryhmän kanssa uuden taiteellisen prosessin ja tiesin jo työskentelytapani, pyysin tanssijoita pitämään Hiljaisuutta-prosessin aikana työpäiväkirjaa. Olin huomannut, että tanssijoille oli hyvin tärkeää kirjoittaa asioita ylös *Ullakon* aikaan. Ostin heille vihkot, joita he voivat käyttää tarkoitukseen ja pyysin heiltä luvan saada käyttää heidän kirjoituksiaan tämän raportin yhteydessä.

5.1 Opinnäytetyön aloitus: Katso minua!

Ensimmäiset harjoituksemme Hiljaisuutta-teoksen osalta sijoituivat avoimeen kaupunkitilaan, Kuopion torille 8. lokakuuta 2015. Alkuun minua kiinnosti teoksen rakentaminen täysin sattumanvaraisuuden ympärille – kuka vain saattaisi vahingossa päästä tai joutua teoksen äärelle julkisessa tilassa kulkiessaan. Itse teos tapahtuisi hyvinkin vahvasti yhteydessä teosta katsoviin ihmisiin ja haastaisi heidän käsitystään julkisesta tilasta. Aluksi ajattelin tämän onnistuvan parhaiten täysin vapaassa kaupunkitilassa, Kuopion torilla tai sitä ympäröivillä kaduilla. Tästä syystä koko prosessi alkoi ulkona torilla ja sen ympäristössä.

Pidimme yhteensä kolme harjoituskertaa ulkona kaupunkitilassa ja yhden erillisen kerran, jolloin kokoonnuimme keskustelemaan kokemuksistamme julkisessa tilassa liikkumisesta. Ensimmäisellä kerralla tanssijoiden liikkua julkisella paikalla meille nousi vahva kokemus siitä, että ihmiset kokivat epänormaalin käytöksen kaupunkitilassa pelleilynä tai jopa uhkaavana. Toinen ääripää tämänlaisen huomion kiinnittymiselle oli täydellinen välinpitämättömyys.

Ensimmäisen kaupunkitilaa tutkiskelevan harjoituksemme aikana teimme harjoituksen, jossa yksi tanssija on tietoisesti täysin normeista vapaa liikkumaan ja kokeilemaan mitä tahansa, kun muut seuraavat, pitävät huolta ja tarkkailevat ympäristöä ja tapahtumia yleisemmässä mittakaavassa. Keskustellessamme tapahtumista ja kokemuksista huomasimme, kuinka paljon aiheita sosiaalisiin normeihin ja oletuksiin liittyen nousi. Koimme vallitsevat normit jokseenkin jäykiksi ja käyttäytymistä rajoittaviksi.

Meri kirjoittaa ensimmäisistä harjoituksistamme torilla seuraavasti:

”Tuntui ettei ole lupaa olla, miten haluaa. Tuntui kivalta tehdä sellaisia asioita, mistä oikeasti nautti. Ei vaan istua vaikka penkillä. Ihmetytti miksei kukaan muu tee mitään kivaa... onko niille shoppailu

markkinoilla sitten niin täyttymyksellistä, vai olenko mä vaan itse irtaantunut kulutusmaailman nautinnoista?

Ihan päällimmäisenä jäi mieleen se että jos joku katsoi mun normeista poikkeavaa olemista, joka ei mielestäni ollut mitenkään provosoivaa, tai ainakin pyrin siihen ettei se olisi ollut mitenkään performatiivista, niin katseet oli kylmiä. Ainoastaan lapset katsoivat suoraan mua, ja vielä silmiin sellaisella lempeän kysyvällä katseella.”

(Merin työpäiväkirja 8.10.2015.)

Suurimmaksi osaksi koimme, että ihmiset välttivät kontaktia. Helinä kirjoittaa eräästä poikkeuksesta työpäiväkirjassaan seuraavasti:

”Thana rekkakuski, joka kanssani leikki. Pysäytti rekan, katsoi minuun ja starttasimme samalta lähtöruudulta. Voitin. Juoksin siis nopeammin kuin rekka. Mahtavaa huomata, että joissain ihmisissä näkyy vielä lapsenomaisen ilo!”

(Helinän työpäiväkirja, 8.10.2015.)

Liikkuessaan Karoliina koetteli rajoja käväisemällä pyörähtämässä rekan lavalla, joka oli laskettuna maan tasalle. Eräs nainen lähistöllä huomasi tämän (kenties rekka kuului hänelle tai hänen työnantajalleen) ja sanoi: *”Vielä tuon ikäisenä lapsettaa! Pois sieltä!”* (työpäiväkirjani 8.10.2015). Olisiko tilanne ollut toinen, jos tekijä olisi ollut lapsi?

Kun kokoontuimme purkamaan kokemuksiamme julkisen tilan exploraatio-vaiheesta, keskustelimme paljon ennakkoluuloista. Kun nuori hyväosaiselta vaikuttava nainen makaa tai istuu maassa häneen kiinnitetään huomiota ja hänen vointiaan tiedustellaan. Toimiiko sama, jos kyseessä on alkoholin vaikutuksen alainen likaisiin vaatteisiin pukeutunut keski-ikäinen mies? Keskustelimme työryhmän kesken siitä, kuinka kokemuksiemme mukaan näin ei ole. Tästä keskustelusta nousi teema ihmisten lukemisesta ja tarkkailemisesta.

Tulkitsemme tiedostamattammekin ohi kulkevien ihmisten ulkonäköä ja aikeita. Kiinnitämme huomiota asioihin, jotka erottuvat massasta jollain tavoin. Prosessin eksploraatiovaihe ennen esitystilan valikoitumista tarkensi opinnäytetyöni aihetta. Se määrittyi julkisesta tilan tutkimisesta ihmisten olemisen ja sosiaalisten normien tutkimiseen julkisessa tilassa.

5.2 Tilan valikoituminen

Vuodenajan vaihtuessa pikkuhiljaa syksystä talveen ymmärsin, että ulkotilaan koreografian tekeminen ja harjoittelu vaatii talvella enemmän resursseja kuin kesän aikana tai sisätalassa. Kun budjettia teoksen ilmeen (esimerkiksi vaatetetuksen ja rekvisiitan) suunnittelulle ei ollut, kysymykseksi nousi myös se, miten avoimessa kaupunkitilassa teoksen ohi kulkeva ihminen tunnistaisi esiintyjän ja jäisi katsomaan. Ajattelin, että esiintyjyyden korostaminen avoimessa kaupunkitilassa olisi vaatinut budjetin, jota tässä prosessissa ei kuitenkaan ollut.

Pohdimme, miten saisimme ohi kulkevan ihmisen pysähtymään ja katsomaan tai osallistumaan teokseen. Kokemuksemme ihmisten kiireestä ja piittaamattomuudesta sai aikaan sen johtopäätöksen, että tilanne vain pahenee pakkasen kiristyessä. Harjoitusprosessi ja itse esiintymistilannekin olisi jatkuvaa kylmänsietokyvyn kanssa painimista. Pakkasessa teoksen katsominen voi jäädä hyvinkin lyhyeksi. Koska ajatuksenani oli tehdä yli puolen tunnin teos, päätin pohtia erilaisten julkisten sisätilojen käyttömahdollisuutta.

Pohdin esitystilaksi eri tiloja, jotka koimme julkisiksi: julkisen liikenteen asematiloja, Kuopion Sokoksen kauppakäytävää (kuopiolaisittain ”kongia”), kauppoja ja kahviloita, kaupungintaloa, kauppakeskus Apajaa ja kirjastoja. Kaupat ja kahvilat koin jokseenkin ristiriitaisiksi tiloiksi teoksen osalta. Keskustelimme työryhmän kesken paljon omista kokemuksistamme ja siitä, koemmeko kaupat ja kahvilat julkisiksi tiloiksi vai emme. Kokemuksemme oli sellainen, että ne ovat julkista tilaa, sillä jokaisella kaupunkilaisella on pääsy niihin. Kuitenkin se, että tilat ovat aina jonkun yksityishenkilön omistuksessa ja eri tavoin profiloituneita, sai ajattelemaan niitä enemmänkin yksityisinä kuin julkisina. Asematilan ongelmaksi koin ihmisten tavoitteelliset päämäärät – jokainen ohikulkija on tulossa jostain tai menossa jonnekin.

Lopultaärkevimmät vaihtoehdot tuntuivat olevan kauppakeskus Apaja, Sokoksen kauppakäytävä ja kirjasto. Apajan koin melko hiljaiseksi tilaksi, jonne ihmiset eivät kovin helposti eksy ja Sokoksen kauppakäytävä taas oli mielestäni turhan hektinen ja jollain tavalla läpikulkutila. Kirjasto alkoi vaihtoehtoja miettiessäni tuntua hyvin luonnolliselta valinnalta.

Otin yhteyttä Kuopion kaupunginkirjaston kirjastotoimenjohtajan sijaiseen Päivi Savinaiseen ja kysyin, olisiko tanssiteoksen tekeminen kirjastolle mahdollista. Kyselyyni suhtauduttiin ihanteellisen avoimesti ja sovimme tapaamisen, jonka aikana kerroin työskentelytavoistani ja tulevan teoksen luonteesta. Kerroin, että haluan luoda teoksen tilan ja sen ihmisten ehdoilla.

5.3 Sopimukset kirjaston henkilökunnan kanssa

Asiat, joista keskustelimme 2.12.2015 Päivi Savinaisen kanssa, olivat teoksen luonne ja kesto, harjoitustavat ja -aikataulut sekä esityksen ajankohdat. Alkuun sovimme vain, että esitys tulisi tapahtumaan viikolla 9 Lähtölaukaus-festivaalin aikaan näkyvyyden lisäämiseksi. Myöhemmin, kun festivaalin aikataulut selvisivät, löimme lukkoon esityspäivät ja esitysaajat.

Keskustelimme kauan tavastani työskennellä tanssijoiden kanssa tilan ehdoilla. Kerroin aikaisemmasta koreografisesta prosessistani Ullakosta ja jo alkaneesta opinnäytetyöni prosessista kaupunkitilassa. Pyysin, että voisimme harjoitella kirjastolla, jotta teoksesta tulisi mahdollisimman orgaaninen suhteessa tilaan. Henkilökohtaisesti pidin tätä ehtona projektin onnistumiselle, joten olin onnellinen, kun Savinainen uskoi sen olevan mahdollista.

Sovimme tanssijoiden kanssa prosessin aikataulut, minkä jälkeen lähetin ne hyväksyttäväksi Savinai-selle. Hän vastasi ensin harjoitusaikojen olevan liian pitkiä, mutta avattuani työskentelytapojani enemmän, hän suostui. Kerroin, että suurimman osan ajasta olemme keskustelemassa teemoista poissa häiritsemästä asiakkaita ja vain pienen osan ajasta olevan konkreettista tilassa liikkumista.

Keskustelimme myös teoksen luonteesta. Kerroin, etten aio tehdä tarkkaan koreografioitua liikettä vaan improvisaatioteoksen, joka on mukautuvainen suhteessa tilaan ja sen ihmisiin. Kerroin myös, etten todennäköisesti aio käyttää minkäänlaista musiikkia teoksessa, mikä tarkoittaa myös sitä, ettemme harjoitustemme aikana soita musiikkia kirjaston tiloissa. Puhuimme myös teoksen liikekielestä. Kerroin, että aion tehdä teoksen, joka perustuu suurimmaksi osaksi arkiliikkeeseen.

Olenainen keskustelunaihe tapaamisessamme Savinaisen kanssa oli teoksen kesto. Savinainen sanoi, ettei kovin pitkää teosta ollut mahdollista tehdä kirjastolle, jotta asiakkaat eivät häiriintyisi liikaa. Pääsimme yhteisymmärrykseen siitä, että hyvä maksimi kesto teokselle olisi noin 40 minuuttia.

Kysyin myöhemmin ennen esityksiä, kun aloin hoitaa tiedotusta teoksen osalta, että oliko yleisölle maksimimäärää. Savinaisen mukaan kirjastolla saattaa käydä useitakin koululuokkia samaan aikaan, jolloin asiakkaita saattaa olla useita kymmeniä samassa tilassa. Emme siis määrittäneet teoksen yleisölle katsojamäärää.

5.4 Työskentelyn aikataulut

Alla olevaan taulukkoon on merkattu sovitut aikataulut ja niiden toteutuminen prosessin aikana. Kirjastolle merkityt harjoitukset on sovittu loppuvan aina kirjaston sulkemisaikaan: arkisin seitsemältä ja lauantaina kolmelta. Käytännössä olemme kuitenkin lopettaneet harjoituksemme aina hieman etuajassa, jotta emme työryhmän kanssa olisi viimeisinä paikalla, vaan henkilökunta voisi keskittyä kirjaston sulkemiseen ja viimeisten asiakkaiden palveluun.

Viikko	Päivämäärä	Kellonaika	Paikka	Toteutuminen
3	torstai 21.1.	16-19	kirjastolla	
	perjantai 22.2.	16-19	kirjastolla	
	lauantai 23.1.	10-15	kirjastolla	
	sunnuntai 24.1.	12-14	tanssisalissa	
5	torstai 4.2.	16-19	kirjastolla	
	perjantai 5.2.	16-19	kirjastolla	
	lauantai 6.2.	10-15	kirjastolla	Lopetimme aikaisemmin noin kello 13 sairastapauksen vuoksi.
	sunnuntai 7.2.	12-14	tanssisalissa	Harjoitus peruuntui sairastapausten vuoksi.

Viikko	Päivämäärä	Kellonaika	Paikka	Toteutuminen
7	torstai 18.2.	16-19	kirjastolla	
	perjantai 19.2.	16-19	kirjastolla	
	lauantai 20.2.	10-15	kirjastolla	
	sunnuntai 21.2.	12-14	tanssisalissa	
9	keskiviikko 2.3.	16-19	Kenraali kirjastolla	Kenraalin aikataulu muuttui 12.00 eteenpäin valmistautuminen ja kenraaliharjoitus kello 16.00 eteenpäin.
	torstai 3.3.	17.30	Esitys kirjastolla	Tapasimme kirjastolla työryhmän kanssa 15.30.
	lauantai 5.3.	13.00	Esitys kirjastolla	Tapasimme kirjastolla työryhmän kanssa 11.00.

Taulukko 1: Suunnitellut harjoitus- ja esiintymisaikataulut ja niiden toteutuminen

Aikataulussa ilmenee esimerkiksi kenraalinäytöksen ja esitysten osalta se, paljonko aikaa olemme varanneet ennen esitystä. Teoksen valmisteluun puvustuksellisesti tai ”näyttämökuvallisesti” ei tosin ole paljon konkreettista valmisteltavaa. Varasimme noin kaksi tuntia aikaa ennen esityksiä. Tämän ajan käytimme lähinnä tilaan laskeutumiseen, oman kehon ja äänenkäytön avaamiseen sekä tanssijoiden välisen yhteyden hakemiseen.

Olemme aikataulullisesti työskennelleet workshop-tyylisesti neljän päivän jaksoina vuoroviikoin. Tämä oli iso muutos verrattuna *Ullakon* aikaisiin työskentelytapoihin, jolloin pystyimme muuttamaan suunnitelmia melko nopealla aikataululla tilanteiden muuttuessa. Lisäksi keväällä 2015 *Ullakon* aikaan pystyimme työskentelemään arkisin ja päiväsaikaan melko paljon. Nyt *Hiljaisuutta*-prosessin aikaan olemme työskennelleet iltaisin neljän jälkeen ja viikonloppuisin.

Workshop-tyylinen työskentely on toiminut hyvin, mutta se on vaatinut hieman erilaista orientoitumista prosessiin. Olemme työskennelleet neljän päivän jaksoissa, jolloin yhteisiä tunteja on ollut paljon, mutta tiiviin ajan sisällä. Toisaalta työskentelytapa on vaikuttanut siihen, että on pitänyt seurata intuitiotaan herkemmin aikataulun puitteissa. Jotta aikamme tulisi tehokkaasti käytetyksi, minun piti koreografina tehdä ajatustyöni hyvin nopeatempoisesti ja luottaa intuitiooni. Toisaalta harjoittemme sijoittuminen vuoroviikoille mahdollisti ajatusten jäsentelyn ja ”hautumisen” vapaaviikkoina.

Workshop-tyyliseen työskentelyyn päätyminen tuli osittain siitä, että ajattelin sen kuormittavan vähiten kirjaston arkea. Satunnaisesta ja vaihtelevasta työskentelystä olisi ollut vaikeampaa tiedottaa henkilökuntaa ja asiakkaita. Suurimmaksi osaksi päätökseen kuitenkin vaikutti se, että vuoden vaihteen jälkeen Meri muutti Helsinkiin pitämään välivuotta opinnoistaan. Näin Merin matkustaminen teoksen harjoituksiin helpottui. Lisäksi työryhmämme jäsenten arki oli muuttunut siten, ettei arki-

iltoja ollut kovin montaa vapaana. Tästäkin syystä tuntui järkevämmältä käyttää muutama viikonloppu teoksen parissa työskentelylle.

5.5 Viimein kirjastolla: tilan tunnelmointi

Kirjoituksessaan *The Body Library: Chor(e)ographic Approaches to Movement, Memory and Place* Gretchen Schiller kertoo tavastaan lähestyä tilan tutkimista kehollisesti hitaan (slow motion) kävelyn avulla. Hän kertoo, ettei tavoitteena ole tuoda harjoitetta osaksi teosta vaan harjoite toimii prosessilähtöisenä työkaluina luoda materiaalia ja tutkia tilaa fyysisesti ja konseptuaalisesti. Schiller lainaa Triggin sanoja seuraavasti: "The body activates place. But the same is true in reverse: Place activates the body". (Schiller 2014, 146; Trigg 2012, 11.)

Ensimmäinen harjoituskertamme Kuopion kaupunginkirjastolla rakentui lähinnä vapaasta kävelystä kirjaston tiloissa. Pyysin tanssijoita aistimaan ja havainnoimaan eri tiloja ja kiinnittämään niissä huomiota eri reitteihin, joita ihmiset kulkevat tilassa. Halusin kuulla, mitkä tilat herättävät halun jäädä, pysähtyä ja viihtyä tai vastaavasti poistua. Voisin sanoa, että ajatus oli sama, kuin Schillerin mainitsema tilan tutkiminen hidastetun kävelyn avulla (2014, 146). Tarkoituksenamme oli aistia rakennuksen eri tiloja ja niiden tunnelmia, jotka vaihtelivat hyvinkin paljon eri osastojen mukaan.

Päällimmäisenä havaintona ja kokemuksena oli yleinen painostava hiljaisuus – lähes pyhä normi, jota ei tule rikkoa. Huomasimme, että hiljaisuuden ja tunnelman osalta jotkin tilat tuntuivat vapaammilta kuin toiset. Ääripäinä olivat lehtisali hiljaisimpana ja musiikkiosasto vapaimpana tunnelmaltaan.

Prosessin etenemistä helpotti paljon se, kun saimme sovittua aikatauluista tanssijoiden ja kirjaston kanssa. Itse tilaan pääseminen toi paljon konkretiaa työskentelyyn ja itse esityksen pystyi alkaa nähdä muodostuvan tilaan. Nyt kaikki teemat, joista olin ja olimme kiinnostuneet, pystyi liittämään johonkin konkreettiseen tilaan ja kontekstiin. Oli hyvin inspiroivaa alkaa tutkia, miten aiemmat havaintomme julkisessa tilassa toteutuivat kirjaston kontekstissa. Ensimmäisen kertamme aikana kirjastolla (21.1.2016) sai heräämään myös siihen, miten näytämme tunteitamme julkisessa tilassa vai näytämmekö niitä lainkaan.

"Eräs kenties päähtynyt herra oli koneella, katsoi videota. Hän innostui kovin videosta, nauroi kovaan ääneen, jutteli itsekseen omiaan. Kiroili. Hakkasi näyttöä. Häntä pyydettiin poistumaan.

Heräsi keskustelua siitä, että entä jos tulen tilaan lukemaan kirjaa, nauttimaan siitä. Entä jos se herättääkin minussa voimakkaita tunteita? Saanko näyttää niitä? Pyydetäisiinkö minuakin poistumaan?"

(Ote työpäiväkirjastani 21.1.2016)

Koimme myös olevamme jokseenkin ulkopuolisia kirjaston arjesta, koska emme olleet siellä millään "järkevällä" asialla. Emme lukeneet tai etsineet kirjoja tai työskennelleet tietokoneella. Koimme saavamme myös osaksemme kysyviä katseita kirjaston asiakkailta. "*Ulkopuolisena oleminen, seuraaja, 'salainen tehtävä'. 'Leikki' sallitun ja ei-sallitun välillä*" (Karoliinan työpäiväkirja 21.1.2016).

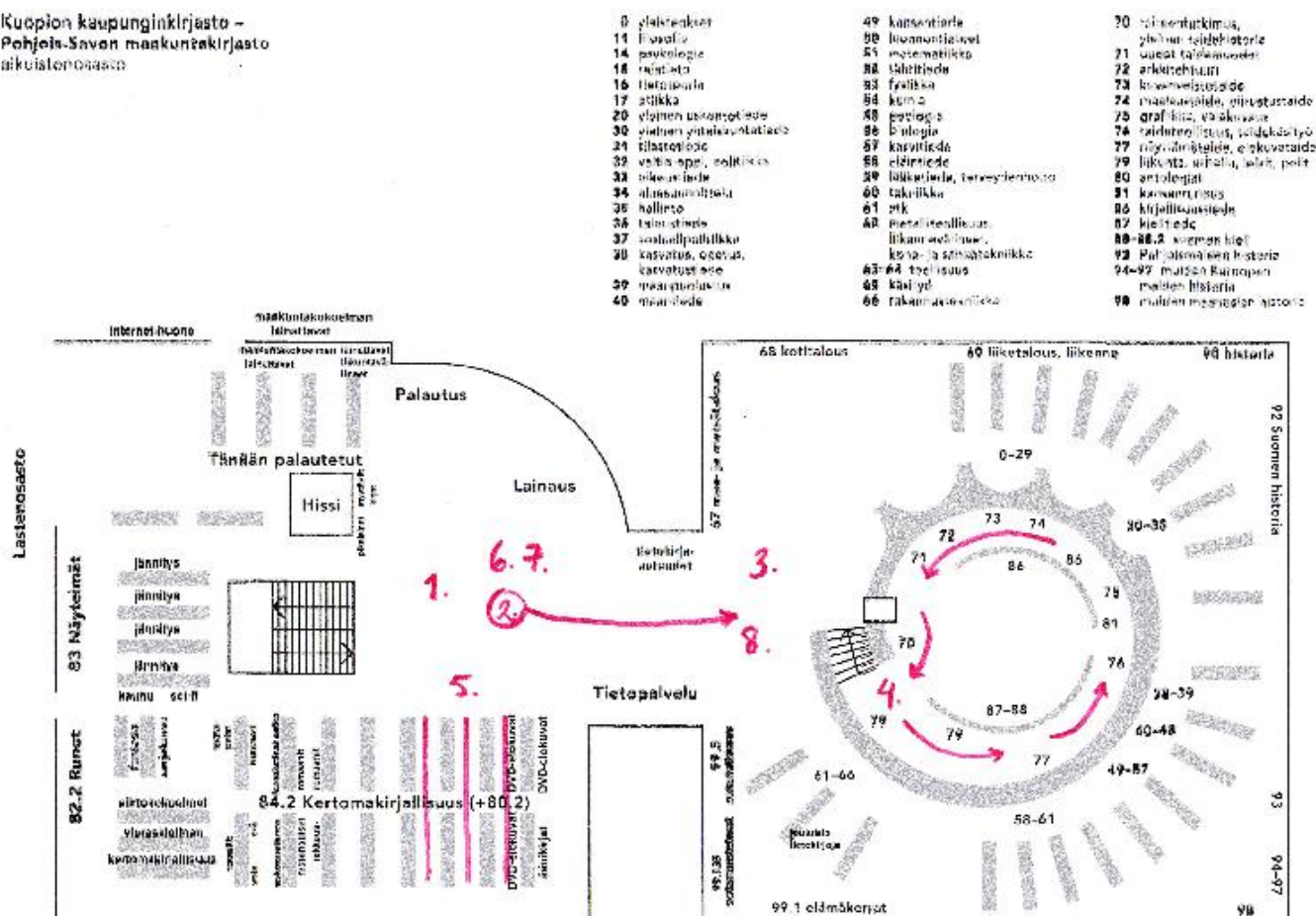
6 TEOKSEN KOHTAUKSET JA NIIDEN TAUSTAT

Hiljaisuutta-teos koostui karkeasti kuudesta eri kohtauksesta. Yleisesti voin näin jälkikäteen sanoa, että kaikki teoksessa esille nousseet teemat – täysin tilalähtöisiä aihioita lukuunottamatta – ovat ilmentyneet jossain muodossa jo ennen tilan valintaa. Myöhemmin ne ovat sulautuneet havaintoihimme kirjaston tilasta, ihmisistä ja tapahtumista.

Teoksen kohtaukset ovat tässä luvussa kronologisessa järjestyksessä esitettynä. Teoksen kaari on muotoutunut kuitenkin aivan prosessin lopussa eli emme ole harjoitelleet kohtauksia samassa kronologisessa järjestyksessä. Jokaisen kohtauksen kohdalla olen kuvaillut karkeasti sen rakenteen ja kerrotut, mistä idea kohtaukseen on lähtenyt.

Tässä on kirjaston toisen kerroksen pohjapiirustus, johon olen merkannut kohtausten tapahtumapaikat. Pyrin kartalla havainnollistamaan tilan käyttöä teoksen aikana. Numerointi menee tämän luvun otsikoiden mukaan: 6.1.=1., 6.2.=2., 6.3.=3. ja niin edelleen. Alkuperäinen pohjapiirustus on Kuopion kaupunginkirjaston Internet-sivuilta.

Kuopion kaupunginkirjasto – Pohjois-Savon maakuntakirjasto aikuisenosasto

Kaavio 2: Kohtausten sijainnit tilassa (Kuopion kaupunginkirjasto 2016, Aikuisenosaston pohjapiirros)

6.1 Aloitus: Yleisön hiljainen vastaanotto

Kuvaus kohtauksesta: *Kolme tanssijaa seisoo kirjaston aulassa ja vastaanottaa katsojia hiljaisesti – he odottavat. Tanssijoilla on päällään toppatakit ja arkiset vaatteet. Kirjaston henkilökunta kuuluttaa teoksen alkavan. Tanssijat ovat arkisessa liikkeessä omana itsenään, hiljaa, varoen päästämästä ääntäkään.*

Tämän kohtauksen paikka teoksen kaarella ja sen sisältö muotoutui vasta melko myöhäisessä vaiheessa prosessia. Kohtaukseen tiivistyy pitkälti päällimmäiset kokemuksemme kirjastosta tilana, kun saavuimme sinne ensimmäistä kertaa harjoitusten puitteissa. Ensivaikutelmana tilasta nousi painostava hiljaisuus. Koimme tämän myös jonkinlaisena sosiaalisena painostuksena, joka näkyi kirjaston asiakkaiden kysyvistä ilmeistä, kun kuljimme kirjastossa tutkaillen tilaa ja sen ihmisiä sekä omaa suhdettamme tilaan sen sijaan, että etsisimme tai lukisimme kirjoja. Käyttäytymisemme ilmeisesti poikkesi normaalista toiminnasta kirjastossa. Tässä kohtauksessa tanssijat yrittävät olla rikkomatta tätä hiljaisuutta.

6.2 Synkronoitu kävely

Kuvaus kohtauksesta: *Tanssijat lähtevät liikkeelle, löytävät yhteisen rytmin kävelylle. Tiet erkanevat ja kohtaavat. He luovat kaaria ja käännöksiä liikkeellään. Kävely täyttää kirjaston toisen kerroksen tietokirjallisuuden osaston, joka arkkitehtuuriltaan on täynnä pyöreitä muotoja. Tanssijat täyttävät synkronoiduilla askelillaan ja kävelyllään tilan.*

Kävely kehittyi siihen, että tanssijat suorittavat yhteisestä päätöksestä toimintoja: riisuvat takit, keräävät kirjoja hyllyistä ja jakavat niitä katsojille sekä riisuvat kenkensä.

Kuva 2: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

Synkronoidun kävelyn kohtaaminen perustuu kokemuksiimme ihmismassan tarkastelusta ja keskusteluhimmme siitä, mistä erotamme tietyn ihmisryhmän yhdeksi ryhmäksi. Mistä voimme ulkopuolisina erottaa jonkin ystäväporukan tai perheen jäsenet? Päädyimme siihen, että tietyt etäisyydet ja ihmisryhmän yhteinen etenemisen vauhti ihmismassan joukossa saa meidät tulkitsemaan ihmisten suhdetta toisiinsa.

Kokeilimme ensin harjoitetta Merin ja Helinän kanssa torilla, jolloin Karoliina joutui olemaan poissa. Tuolloin annoin ohjeeksi yhteisen vauhdin, mielentilan ja päätöksenteon löytämisen vain aistimalla toisen läsnäolon vierellä, ilman suoraa katsekontaktia. Myöhemmin teimme samaa kolmella tanssijalla kirjastolla ja huomasimme, että kolmella tanssijalla tapahtumaan tulee paljon uutta mielenkiintoisia ja odottamattomia muutoksia.

Kävelyn aikana suoritettavat tehtävät tuovat haastetta yhteiseen päätöksentekoon. Kohtauksen eteneminen tapahtumasta toiseen vaatii sitä, että joku tanssijoista päättää tehdä muutoksen. Tämä on mielestäni kiinnostava hetki. Välillä muut tanssijat saattavat reagoida odottamattomalla tavalla.

Löydän yhteyden myös ensimmäisiin harjoituksiimme Kuopion torilla, minkä jälkeen Karoliina kirjoitti työpäiväkirjansa "*mun jengi suojaa mua*" (Karoliinan työpäiväkirja 8.10.2016), joka nousi siitä, kuinka hänen liikkuaan me muut, minä, Helinä ja Meri, seurasi häntä ja tarkkailimme ympäristöä. Kulkiessamme porukassa voimme kokea yhteenkuuluvuutta. "*Tulee mieleen se tietynlainen tapa kävellä selkä suorana oma jengi perässään. Miten eri liikkumisen dynamiikka vaikuttaa liikkeen tulkintaan kadulla? Porukka joka kävelee voimakkaalla dynamiikalla vastaan... aiheuttaako se kenties pelon tunteita? Auttaako jengi vapautumaan?*" (Ote työpäiväkirjastani, 8.10.2015.)

6.3 Liukastelusiirtymä

Kuvaus kohtauksesta: *Tanssijat ovat riisuneet kenkäänsä, joiden alla heillä on villasukat. Tanssijat lähtevät taas liikkeelle, mutta kävely ei suju enää samalla tavalla. Kävely hajoilee liukasteluun ja ajautuu kohti lattian pintaa. Tilallisesti tanssijat kerääntyvät kohti liikunta- ja taidekirjallisuuden osaston portaikkoa ja pysähtyvät Wäinö-patsaalle.*

Tanssijat riisuvat sukat ja housut, jättävät ne Wäinö-patsaan välittömään läheisyyteen. Tanssijat laskeutuvat yhdessä alimmalle portaalle, astuvat yhdessä portaalta lattialle ja käyvät makaamaan rinnakkain lattialle, jalat alimmalla portaalla – valmiina lähtöön.

Tämä kohtaaminen sai alkunsa sen harjoituskerran jälkeen, kun teimme ensimmäistä kertaa synkronoitua kävelyä kolmella tanssijalla. Tanssijat keskustelivat siitä kuinka synkronoidun kävelyn tekemistä helpottaa paljon se, jos kuulee toisten askelten äänet. Pohdimme yhdessä, mitä tapahtuisi, jos jaloissa olisikin korkokengät tai toppahousut tai ei kenkiä lainkaan.

Seuraavalla harjoituskerralla pyysin heitä toistamaan synkronoidun kävelyn, mutta annoin heille tehtäväksi jossain vaiheessa löytää tilanne, jolloin he ottaisivat kengät pois jalasta ja yrittäisivät jatkaa

kävelyä ilman kenkiä. Pyysin heitä tämän jälkeen avaamaan ajatustaan kohtausten liikemateriaalista ja antamaan mahdollisuuksia vapaammalle liikkumiselle. Improvisaatio päättyi lattian pintaan seisaallaan tapahtuneen liukastelun jälkeen. Myöhemmin, kun liukuralli-kohtaus (6.4.) oli muotoutunut, siirtymä liukastelusta liukuralliin tapahtui Wäinö Aaltonen -patsaan (Siippanen 1947) luona ylimääräisten vaatteiden riisumisena.

6.4 Liukuralli

Kuvaus kohtauksesta: *Tanssijat ponnistavat liikkeelle omia aikojaan. He liukuvat lattian pinnassa kaarevan käytävän puolelta toiselle, hyllyltä hyllylle. Reunat näyttävät olevan turvasatamia, joihin tanssija voi kiinnittyä liu'uttuaan lattian poikki. He kieppuvat lattian pinnassa välillä toisiaan auttaen ja tekevät "voltteja", jotka saavat aikaan jonkinlaisen illusion painovoiman muuttumisesta.*

Kierros alkaa portailta ja päättyy takaisin lähtöpaikkaan. Tanssijat tekevät kierroksia yhteensä kolme.

Hyllyt muodostavat ympyrän, jonka keskellä on vanha vesiallas. Tänä päivänä siinä on kasveja ruukuissaan. Yläpuolella katto nousee korkealle ja myötäilee tilan pyöreää muotoa. Hengästymisen äänet kaikuvat tilassa arkkitehtuurin vahvistamina.

Tanssijat päätyvät lähelle portaikkoa, riisuvat villapaitansa, ottavat hyllystä sanomalehdistä taitellut pussit mukaansa, kävelevät portaat ylös ja jatkavat matkaansa kohti aikuisten kaunokirjallisuusosastoa.

Kuva 3: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

Idea kohtaukseen lähti harjoituksista, joissa tanssijat tekivät synkronoitua kävelyä villasukat jalassa antaen liikekielen vapautua kävelystä. Lopulta tanssijat päätyivät lattian pintaan. Tämä on teoksen yksi fyysisimmistä kohtauksista ja harjoitusprosessin aikana tämä kohtaus on kehittynyt eniten. Koen

käyttäneeni koreografin valtaa eniten tässä kohtauksessa, sillä sen muokkaaminen kohti painottomuuden illuusiota kiinnosti minua paljon. Kun annoin ulkopuolisia ohjeistuksia liikekielen sääntöjen tarkentamiseksi, illuusio voimistui ja kohtausta alkoi ”toimia”.

Prosessin aikana harjoittelimme kohtauksen liikekieltä, täysin ajattelematta, aina samaan suuntaan käytävällä. Kun pyysin tanssijoita harjoittelemaan toiseen suuntaan, uusi suunta tuntui luonnottomalta. Kokeilimme liikkumistapaa myös muualla kirjastotilassa, mutta taide- ja liikuntaosaston pyöreä arkkitehtuuri tuntui tukevan kohtausta parhaiten, joten päätimme pysyä kyseisellä osastolla. Tuntuu, että tila itsessään pyysi kohtausta tapahtumaan tiettyssä paikassa ja tiettyyn suuntaan.

Toivoin kohtauksen kestävän jonkin aikaa, sillä itse näin sen mielenkiintoisena. Harjoituksissa huomasin, että tanssijoiden liikekieli vapautui ja siihen löytyi parhaiten jonkinlaista flow'ta juuri ennen väsymisen hetkeä. Pyysin tanssijoita tekemään kolme kierrosta. Kolmas kierros näytti vievän tanssijat melko lailla ääri rajoille. Minua kiinnostaa kuulla aidosti hengästyneen liikkujan hengitysäniä – kolme kierrosta tuli siis mukaan myös itse esitykseen.

6.5 Feikki-”kissat”

Kuvaus kohtauksesta: Yleisö on seurannut tanssijoita toisen kerroksen avoimeen aulatilaan. DVD- ja kaunokirjallisuus-osaston hyllyt asettuvat yleisöön nähden siten, että niiden mudostamista käytävistä kolme suuntaavat catwalkin omaisesti kohti katsojia. Tanssijat seisovat hyllyjen välien takaosissa jokainen omassa välikössään.

Tanssijat laittavat Savon Sanomista taitellut pussit päähänsä ja kävelevät etualalle, punaavat huulensa ja muuttavat samassa olemustaan. Heillä on päällään mustat juoksutrikoot ja mustat lyhythaisat paidat.

Tanssijoiden olemus on heidän kävellessään hyllyjen väleissä selkeästi epänormaali heidän omalle luonteelleen. He kävelevät edes takaisin, kunnes lopulta astuvat väliköistään ulos kohti yleisöä, ottavat pussit pois päästään ja kävelevät keskemälle aulatilaa. He taittelevat pussit taas sanomalehdiksi ja jättävät ne sivuun.

Kohtauksen kissa-nimitys tulee pussin mallista, joka muodostaa hieman korvien näköiset kulmat tanssijoiden päässä. Pussin ja huulipunat tehtävänä on luoda kerros tanssijan eteen – illuusio siitä, että he muuttuvat joksikin muuksi.

Kohtausta kumpuaa keskusteluista, olemmeko julkisella paikalla ja tuntemattomien ihmisten seurassa täysin omana itsenämme. Piilotammeko jotain puolia itsessämme tietynlaisella olemisella? Käyttämmekö eri lailla julkisella paikalla kuin kotona läheistemme parissa?

Pyysin tanssijoita ajattelemaan niitä ihmisiä, joiden seurassa he tuntevat voivansa olla aidosti oma itsensä. Mitkä luonteenpiirteet ja olemisen tavat yhdistävät näitä ihmisiä ja millainen ihmistyyppi olisi näiden ihmisten vastakohta? Teimme tämän kirjoitustehtävänä, jota puhuimme yhdessä auki.

Kuva 4: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

6.6 Fiksoiminen

Kuvaus kohtauksesta: *Tanssijat aloittavat lähekkäin toisiaan liikkeen, joka vierii kehonosasta toiseen. Joku tanssijoista koskettaa toista, jolloin koskettaja ja kolmas tanssija lopettavat liikkeen ja jäävät tarkastelemaan kosketettua tanssijaa, joka jatkaa liikettä. Liikkuja pysäyttää, fiksoi, tilassa sen kehon osan, johon kosketus on tullut. Samalla hän alkaa puhua ajatuksenvirran omaisesti muistoja, tietoa ja kehollisia kokemuksia liittyen kyseiseen kehonosaan.*

Puhe katkeaa, kun kosketus irtoaa. Kolmen tanssijan liike jatkuu. Tapahtuu uusi kosketus ja uutta puhetta. Sama toistuu siten, että puheen pituudet vaihtelevat, kunnes viimeisellä kosketuksella tanssija ei reagoikaan tutulla tavalla, vaan poistuu ja hakee puhdistusaineen.

Ajatus kohtaukseen on noussut ajatuksesta ihmisen henkilökohtaisuuden ja yksityisten asioiden näyttämisestä julkisella paikalla. Katsoessamme tuntematonta ihmistä julkisella paikalla emme voi

tietää hänen menneisyyttään, kokemusmaailmaansa tai muistojaan. Voimme tulkita jotain tuntemattoman ihmisen olemuksesta, mutta totuutta emme saa kuulla, ellemmme sitä kysy. Tämä kohtaaminen antaa katsojalle mahdollisuuden päästä kuulemaan näitä kokemuksia tanssijoiden rehellisen puheen ja läsnäolon kautta.

6.7 Puhdistautuminen

Kuvaus kohtauksesta: *Tanssijat auttavat toisiaan puhdistamaan kasvoiltaan huulipunaa ja sanomalehden jättämät mustetahrat, avaavat hiuksensa räjähtäneiltä leteiltä ja laittavat päälleen kotiasua muistuttavat lämpimät vaatteet. He ottavat sanomalehdet mukaansa ja siirtyvät tilassa kohti tietokirjallisuusosastoa ja jäävät lattialle istumaan.*

Kuva 5: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

Tässä kohtauksessa katsoja pääsee näkemään jälleen jotain rehellistä ja yksityistä tanssijoista. Teoksen aikana tanssijat ovat riisuneet eri vaatekerroksia päältään, tässä kohtauksessa he taas pukevat jotain päälleen. Riisuutumien ja pukeutuminen nähdään osana yksityiselämää, ei niinkään normaalina julkisen paikan toimintana. Normeihimme ei myöskään kuulu käyttää kotikäyttöön jääneitä vaatteita julkisesti.

Kohtaaminen haastaa ehkä käsitystä siitä, että missä varusteissa kirjastoon on soveliaista tulla. Keskustelussamme Savinaisen kanssa nousi puheeksi se, kuinka kirjastolla on käynyt myös asiakkaita, jotka ovat olleet esimerkiksi matkalla juhliin iltapuvussaan ja korkokengissään (Savinainen 2.12.2015). Onko suhtautumisessa tällaiseen henkilöön eroa kuin suhtautumisessa henkilöön, joka tulee käväisemään kirjastolla yövaatteissaan?

6.8 Repiminen

Kuvaus kohtauksesta: *Lattialle istutuneet tanssijat ottavat käteensä lehtien sivuja ja alkavat repiä niitä. He jakavat sivuja ja niiden palasia katsojille pyytäen heitä osallistumaan.*

Idea tähän kohtaukseen nousi jo ensimmäisellä yhteisellä käynnillämme kirjastolla. Keskustelimme kirjaston äänimaailmasta, hiljaisuudesta ja sen luomasta jonkinlaisesta pyhyden tunteesta. Kirjasto on iso rakennus, joka on täynnä paperia, jolla on tekstiä. Näitä papereita vaalitaan ja arvostetaan. Koko instituutio pyörii tämän paperille painetun tiedon ympärillä.

Keskustelimme eri tavoista rikkoa kirjaston painostava hiljaisuus. Pohdimme eri tunteiden purkauksia, itkua ja naurua, toimintoja kuten juoksemista ja riehumista, mutta mielenkiintoisin ajatuksemme hiljaisuuden rikkomisesta oli mielestäni tämä paperin repiminen paperille pyhitetyssä tilassa. Pelkäs-tään se, että ottaa paperista kiinni ja rauhallisesti repii sen, luo jo omanlaisen kontrastin tilaan. Tämä ääni kirjastossa luo omanlaisensa paradoksin suhteessa instituution toimintaan. Eräs kirjastonhoitaja sanoi paperia repiessään kanssamme jokseenkin näin: ”Jos ihan tarkkoja ollaan, emme saisi tehdä näin.”

Kuva 6: Kuva teoksesta. Fox Marttinen 2016.

7 TEOKSEN KAARI JA KATSOJAKONTAKTI

Tässä osiossa pohdin teoksen kokonaisrakennetta eri näkökulmista. Ensin kerron improvisaation ja ennalta päätettyjen tapahtumien suhteesta teoksessa.

Näin jälkikäteen reflektoidessani tapahtumia, huomaan, että teoksella on ollut hyvinkin selkeä rakenne. Improvisaatio on päässyt muuttamaan ja vaikuttamaan kohtausten sisältöihin, mutta teoksen tai kohtausten yleisilme ei ole mielestäni muuttunut paljoa esitysten välillä. Improvisaation sattumanvaraisuus on tuonut enemmänkin vaihtelevia vivahteita teokseen. Täysin sovittuja asioita teoksessa on kohtausten improvisaation rajausten lisäksi ollut lähinnä teoksen kaari ja kohtausten siirtymiin liittyvät merkit.

Tässä osiossa pyrin myös hieman tulkitsemaan teosta ulkopuolisen silmin. Täytyy sanoa, että se tuntuu näin koreografina lähes mahdottomalta. Omat aivoni pyrkivät automaattisesti selittämään kaiken teoksen tapahtumia prosessilla ja prosessin ulkopuolisen katsojan rooliin asettuminen tuntuu erittäin vaikealta. Olen käyttänyt joitakin kuulemiani kommentteja apuna tähän liittyen.

7.1 Improvisaatio suhteessa ennalta sovittuihin rakenteisiin

Jokainen kohtaus on liikemateriaalin osalta strukturoitua improvisaatiota. Tiedetyt merkit esimerkiksi kohtauksesta toiseen siirryttäessä on sovittu, mutta muutoin teos on täysin improvisaatiota.

Aloituksessa (6.1. Aloitus: hiljainen yleisön vastaanotto) olemme sopineet, että Meri jää ikään kuin kärkipaikalle ja päättää, milloin kohtaus vaihtuu synkronoituun kävelyyn. Olemme sopineet, että tanssijat aloittavat kohtauksen ennen teoksen ilmoitettua alkamisajankohtaa ja jatkavat sitä noin viisi minuuttia sen jälkeen. Meri kääntyy kasvot kohti tietokirjallisuusosastoa ja lähtee liikkeelle. Karoliina ja Helinä katsovat merkin Meristä. Merin valitsema kävelyn pulssi on se, millä synkronoitu kävely alkaa (6.2.).

Synkronoidun kävelyn (6.2.) aikana tulee tapahtua tietyt tapahtumat, mutta muutoin tanssijoiden olemus ja tilassa liikkuminen ovat heidän välistä improvisaatiota. Tarkoituksena on ollut säilyttää mahdollisimman tiivis yhteys heidän välillään tilallisesti, mikä saa aikaan enemmän törmäysmahdollisuuksia ja suunnanvaihdoksia. Tapahtumat perustuvat yhteiselle päätöksenteolle, mutta huomaisimme, että todellisuudessa jonkun täytyy aina tehdä päätös, jotta kohtaus etenee, ja luottaa siihen, että muut "seuraavat" tai reagoivat. Pysähdykset ja liikkeelle lähdöt tapahtuvat yhteisestä päätöksestä toisia tanssijoita aistien.

Liukastelusiirtymä (6.3.) avaa ensimmäistä kertaa tanssijoille täyden mahdollisuuden seurata omia päätöksiään ja halujaan. Toki tietynlainen tietoisuus muiden tanssijoiden tekemisistä on tarpeen. Olemme tähän kohtaukseen sopineet tilallisesti sen, että kohtaus keskittyy tietokirjallisuusosaston aulan puolelle. Tämä päätös perustuu havaintoon siitä, että suurin osa katsojista jäävät enimmäkseen tietopalvelun kohdille katsomaan synkronoitua kävelyä ja liukastelua. Jos tanssijat lähtevät

kiertämään ”ympyrää” heidän liiketehtävänä on vauhdin tunteminen liukujen aikana. Liukastelu-kohtaus siirtyy pikkuhiljaa lattian pintaan, minkä takia pysähtyminen ”ympyrän” ikään kuin takapuolelle aiheuttaa sen, etteivät tietopalvelun kohdalla olevat katsojat näe tanssijoita.

Liukastelusta tanssijat havainnoivat toisiaan ja kerääntyvät yhdessä Wäinö Aaltonen -patsaalle (Siip-panen 1947). Päästyään patsaalle he alkavat riisuutua ja siirtyvät sitä mukaa portaikkoon, valmistautuvat, ja yhteisestä päätöksestä astuvat alimmalta portaalta lattian puolelle valmiusasemiin. Liukurallissa (6.4.) kaikki on muuten liiketehtävän rajoissa improvisaatiota, mutta kierrosten lukumäärä on ennalta sovittu kolme kierrosta. Liukurallin aikana tanssijat pyrkivät säilyttämään tilallisen yhteyden toisiinsa, jotta yhteistyö olisi mahdollista.

Feikki-”kissoissa” (6.5.) alkuun pussien paneminen päähän ja hyllyvälien etualalle siirtymisessä pyritään yhdenaikaisuuteen, mutta loppu on vapaata improvisaatiota etenemisen liiketehtävän puitteissa. Olemme sopineet, että huulipunan laitto tapahtuu aulasta katsottuna etualalla, minkä jälkeen tanssijat siirtyvät taka-alalle. He kävelevät uudelleen etualalle kaksi kertaa ja kolmannella kerralla astuvat ulos hyllyjen välistä.

Kuva 7: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

Fiksoinnissa (6.6.) olen antanut vastuun täysin tanssijoille. He saavat leikitellä tehtävänannolla ja puheen pituudella vapaasti. Luotin siihen, että kun tanssijoilla on tyytyväinen olo kohtauksen kaareen, he lopettavat sen ja siirtyvät seuraavaan. Olemme kohtauksen harjoituksissa puhuneet valehtelun ja totuuden kertomisen välillä ja kokeilleet molempia. Päätimme jättää valehtelun pois, sillä totuuden kuuleminen osana tätä kohtausta tuo paljon rehellisemmän otteen kokonaiskuvaan ja teemaattisesti on sitä, mitä alun perin olen kohtauksella hakenut.

Puhdistautuminen, pukeminen ja repiminen (6.7. ja 6.8.) perustuvat toimintaan. Kun tanssijat ovat saaneet tehtyä kaiken tarpeellisen, he siirtyvät eteenpäin auttaen toisiaan.

Välillä mietin, että oliko lopulta mikään improvisoitua teoksessa. Näin jälkikäteen minusta tuntuu, että hyvinkin paljon oli sovittu ennalta. Toisaalta herään myös siihen, että kaikki muu on ollut tanssijoiden improvisaation tuotosta, paitsi kohtausten rakenteet ja niiden improvisaation rajaukset. Tanssijat kokivat kuitenkin teoksen olevan selkeästi improvisaatiota:

”Esitys kokonaisuudessa edusti minulle enemmän scorea kuin koreografiaa. Meille tanssijoille oli asetettu tehtäviä joita oli harjoiteltu ja liikettä sekä tapahtumia työstetty, mutta ”kaikki” oli auki ja erilaista jokaisella kerralla.” (Karoliinan työpäiväkirja 6.4.2016.)

7.2 Ajatuksia teoksen kokonaiskaaresta

Teoksen kaari esityksellisyyden ja arkisuuden akselilla oman kokemukseni mukaan liikkuu molempiin suuntiin. Teos alkaa arkisesta, löytää keskivaiheilla esityksellisiä ”epäluonnollisia” piirteitä ja palaa taas kohti arkisuutta. *”Olen saanut olla aito ja oma itseni läpi harjoitusten ja esitysten, mikä on ollut ihanaa! Minulta ei ole vaadittu mitään, mitä en ole, paitsi tietty feikkikohtausta tehtäessä”* (Helinän työpäiväkirja 4.4.2016).

Kävimme Itäisen tanssin aluekeskuksen taiteellisen johtajan, Tomi Paasonen, kanssa keskustelun Hiljaisuutta-teokseen liittyen. Hänen ajatuksensa ovat melkein ainoat, mitä olen teoksesta kuullut syvempänä tulkintana. Tästä syystä ajattelin hänen ajatustensa kautta avata teoksen teemoja ja tuoda mukaan omaa näkökulmaani teemoihin.

Paasonen jäi henkilökohtaisesti kaipaamaan teokseen konkreettista lukemisen toimintoa – sehän on hyvin tärkeässä osassa kirjaston arkea. Toisaalta Paasonen ajatteli sanomalehtien tanssijoiden päässä kuvastavan median antamaa informaatiotulvaa. (Tomi Paasonen 10.3.2016) Itse näen lukemisen toiminnon sisältyvän vertauskuvallisesti pariinkin kohtaan: fiksointi-kohtaukseen ja kirjojen jakamiseen katsojille. Väittäisin, että jokainen yleisön henkilö, kuka esityksessä sai kirjan käteensä, luki vähintäänkin saamansa kirjan etukannen. Fiksoinnin (kohtaus 6.6.) ajattelen olevan suora vertauskuva lukemiseen. Yksi tanssijoista on ikäänkuin elämäkerta, jota toinen lukee kosketuksellaan lukien sivuja sieltä täältä.

Puhuimme Paasonen kanssa myös hiljaisuus-teemasta. Hän olisi toivonut painostavan hiljaisuuden jatkuvan pidempään. Nyt hän koki, että hiljaisuus rikkoutui melkein liian helposti. (Paasonen 10.3.2016.) Tämä oli minulle jollain tavalla vaikuttava palaute, sillä koreografina ja prosessia ajattelun en osannut enää tätä puolta teoksesta nähdä ikään kuin ”puhtain silmin” tai puhtain korvin. Meille tanssijoiden kanssa alun kohtaus (6.1.) oli nimenomaan hiljaisuuden ympärille rakennettu, minkä vuoksi teema ehkä tuntui jollain lailla teoksen edetessä jo käsitellyltä. Jos tai kun esitämme

teosta vielä, haluaisin kokeilla, mitä ajatuksen jatkaminen pidempään teoksessa toisi teoksen kokonaisuuteen: minkälaista jännitettä se toisi ja miten se näkyisi tanssijoiden liikekielessä.

Harjoitusprosessin edetessä huomasin, että tietyt tilat kirjaston toisessa kerroksessa oli tarpeen rajata pois esityksestä, jotta teos ja sen katsojat eivät hajoaisi liikaa tilaan. Tästä syystä pidin rajana tilaan johtavia portaita ja feikki-kohtauksessa (6.5.) käytettyjä hyllyvälejä. Kirjaston toinen kerros on sen verran laaja, että sinne voi hukkuu näkyvistä helposti. Ne osat tilasta, joita nyt käytimme teoksen aikana, olivat siten avoimia, että niitä oli miellyttävä katsoa ulkopuolelta. Osa ihanista ideoista oli pakko karsia pois, sillä koin tilan käytön dramaturgian menevän hauskojen yksityiskohtiin liittyvien ideoiden edelle.

Alkuun kirjastossa harjoitellessa tuntui haasteelliselta sulkea keskittymisen ulkopuolelle kaikkea sitä visuaalista informaatiota (kirjojen kansia, kylttejä, mainoksia...), jota kirjastossa on näkyvillä. Opettelin keskittymään pelkästään tilan arkkitehtuuriin ja tanssijoiden liikkeeseen. Jossain vaiheessa heräsin taas kyltteihin, jotka loivat jänniä sattumia. Esimerkiksi tehtyämme liukuralli-kohtauksen huomasimme, että kohtauksen alkukohdassa oli kyltti, jossa luki ”liikunta, leikit, hovit”. Kyltit ja tekstit ovat luoneet omia merkityksiään teokseen.

Joitakin kommentteja sain myös suoraan esitysten jälkeen. Osa katsojista, jotka olivat nähneet myös *Ullakon* keväällä 2015, sanoivat, että teoksissa oli jotain hyvin samaa. Luulisin, että tähän vaikuttaa yhteinen kokemuspohjamme tällä työryhmällä. Yhteiset kokemukset seuraavat meitä jopa tiedostamatta.

7.3 Tanssijoiden vastuu esitystilanteessa

Pyysin esitysten jälkeen tanssijoita kirjoittamaan lyhyesti ajatuksiaan prosessista ja esityksestä, nimenomaan tanssijoiden kokeman vastuun näkökulmasta. Osaan itse koreografina sanoa, että olen antanut paljon vastuuta esityksen kulusta tanssijoille, mutten voinut tietää täysin, miten he itse kokiivat tämän vastuun. Tästä syystä pyysin heitä käyttämään hieman aikaa asian pohtimiseen.

”Koen että minulla oli vapaus myös tuoda uusia asioita kokeiluun vielä esityksessäkin. En tiedä teinkö niin, mutta koin vapautta ja samalla myös vastuuta esitystilanteissa.”

(Karoliinan työpäiväkirja 6.4.2016)

”Koen että impron ja sitä tukeneiden keskusteluiden kautta mahdollisuuteni vaikuttaa teoksen rakentumiseen olivat itseasiassa hyvinkin suuret, joskaan en kokenut tarvetta vaikuttaa sisältöön aktiivisesti muutoin kuin itse tuottamani liikkeen ja vuorovaikutuksen kautta. Tarkoitin tällä sitä, että luotto prosessin kantaan, sattumaan, luonnollisten valintojen syntyyn ja Jannan koreografisiin valintoihin oli niin suuri, etten halunnutkaan vaikuttaa prosessiin ’keinotekoisesti’.

--

Strukturoidut tehtävänannot loivat välisellemme vuorovaikutukselle mielenkiintoiset puitteet esitystilanteissa, ja koen että jokaisen meidän persoonalla oli myös hyvin tilaa näyttäytyä näissä raameissa.

Valtamme ja vaikutuksemme esityksen syntyyn sekä sen toteutumiseen esitystilanteissa on kaikenkaikkiaan ollut upea sekametelisoppa, jossa persoonat, sattuma, tilan tuntemus ja tehtävänannot ovat yhdessä luoneet meille kolmelle aikuiselle ikäänkuin leikkikentän jossa telmiä.”

(Merin työpäiväkirja 7.4.2016.)

Koen, että teoksesta tekee toimivan nimenomaan tanssijoiden välinen toisten havainnointi, avoimuus ja luottamus. Teoksen aikana monet päätökset syntyvät joko tanssijoiden yhteisenä päätöksenä tai siten, että joku ehdottaa muutosta ja toivoo tai luottaa, että muut tukevat ja seuraavat. Tämä ei onnistuisi, ilman tanssijoiden välistä avoimuutta ja luottamusta, joiden koen olevan edellytyksenä improvisaation onnistumiselle.

Kuva 8: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

7.4 Esitystilanne ja yleisökontakti

Olen tänä lukuvuonna 2015-2016 pohtinut tanssin merkitystä sellaiselle ihmiselle, joka ei ole kokenut ja nähnyt paljon tanssia. Olen osittain päätenyt sellaiseen ajatukseen, että tanssin avulla ihminen voi oppia jotain uutta omasta kehollisesta vapaudestaan ja kehollisen olemisen mahdollisuuksistaan. Uskon, että yhteiskuntamme normit ja sosiaalinen kulttuuri vaikuttavat paljon siihen, millaisen kehollisen käyttäytymisen koemme olevan soveliaista missäkin ympäristössä.

Seuraava ajatus perustuu vain omiin ajatuksiini, mutta voisin kuvitella Hiljaisuutta-teosta katsoneiden ihmisten nähneen esityspäivänä kirjaston tilan uudella tavalla mahdollisuutena ja kenties pohtineen omaa käsitystään kirjastosta ja sen normeista. Prosessin aikana olen pohtinut, missä määrin toimintamme harjoitusten aikana on ollut vielä yleisesti hyväksyttävää ja sosiaalisten normien rajoissa tai milloin olemme ylittäneet näitä rajoja. Yllätyin siitä, kuinka paljon synkronoidun kävelyn

harjoittelu keräsi huomiota. Eräs nainen kysyi tuolloin hämmentyneenä: "Mitä te täällä oikein ra-vaatte?" Kun vastasin kyseessä olevan tanssiteoksen harjoitukset, reaktionä oli jokseenkin positiivisella tavalla yllättynyt "ahaa". (Työpäiväkirja 23.1.2016.)

Vastaanotto teokselle on ylipäättään ollut hyvin positiivinen. Uskon, että syynä tähän on Pohjois-Savon kulttuuriperinteet; monilla Pohjois-Savossa toimineilla festivaaleilla on pitkät perinteet alueella. Pohjois-Savossa toimii useita esittävien taiteiden festivaaleja vuoden mittaan: Kuopio Tanssii ja Soi, Paikallisliike, ANTI-festivaali ja Yksin Sateessa?-festivaali. Festivaaleilla on esitetty myös paikkasidonaisia taideteoksia (esimerkiksi ANTI-festivaali on neljäntoista vuoden ajan tuonut alueelle paikkasidonnaista taidetta) ja ehkä siksi alueen asukkaat ovat tottuneet taiteen näkemiseen myös yllättävissä paikoissa (ANTI-festivaali 2016).

Uskon, että kirjaston ollessa käytännössä jokaiselle kansalaiselle tuttu instituutio, jokaisella on kokemuspohjaa sen käytössännöistä ja normeista. Uskon tämän yleisen ymmärryksen tutusta instituutiosta ja tilasta tuovan teoksen toisella lailla lähelle katsojaa, kuin tanssiteoksen katsominen tuntemattomassa teatteritilassa. Kun tila (tai instituutio) on tuttu, on teoksessa jotain tuttua, mikä saa teoksen kommunikoimaan esiintyjien ja yleisön välillä.

Päivi Savinainen kommentoi Hiljaisuutta-teoksen Facebook-tapahtumaan näkemänsä kenraalinäytöksen jälkeen seuraavaa:

"Kannattaa mennä katsomaan! Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu hyvää palautetta. Tanssiteosta on kuvattu vaikuttavaksi. Yksi asiakas (nuori mies) sanoi, että hän kokee, että hänet hyväksytään kirjastossa sellaisena kuin hän on, kun sinne hyväksytään myös tällainen toiminnallinen väljyys. Itse katsoin kenraaliesityksen ja olin hyvin inspiroitunut siitä. Olen ollut kirjastossa töissä 16-vuotta ja luullut olevani hyvin sinut tilan kanssa. Tuo esitys avasi minulle kuitenkin uutta suhdetta tilaan ja sen käyttäjiin. Vaikea kuvata, mutta osun aika lähelle, jos sanon, että siitä tuli enemmän meidän kaikkien yhteinen tila ja tuota ajatusta aioin jatkossakin työssä vaalia. Joten kiitos esityksestä Janna & co! Terveisin 'kirjastotäti'."

(Savinainen 2.3.2016)

Esitystilanteen läsnäoloon liittyen Karoliina mainitsee työpäiväkirjassaan seuraavaa: *"Koen myös esitystilanteessa omien persooniemme olleen läsnä, ilman sen suurempaa esiintyjyyttä"* (Karoliinan työpäiväkirja 6.4.2016). Uskon, että tämä on välittynyt katsojille. Olen painottanut tanssijoille sitä, että he saavat reagoida läheistensä näkemiseen esitystilanteessa ja saavat reagoida inhimillisesti tapahtumiin teoksen aikana. Rehellinen ja avoin katsekontakti päästää ehkä katsojan osaksi teosta.

Konkreettista yleisökontaktia tapahtuu teoksen alkuvaiheilla synkronoidun kävelyn (luku 6.2.) aikana, jolloin tanssijat jakavat hyllyistä sattuman kaupalla valittuja kirjoja katsojille. Keskustelimme tanssijoiden kanssa sattumanvaraisuudesta ja tulimme siihen tulokseen, että jokainen katsoja luo tietyn suhteen saamaansa kirjaan. Tanssijat luovat kontaktia ja pyytävät katsojia osallistumaan myös teoksen lopussa sanomalehtien repimiseen (luku 6.8.).

Jännittävänä koen teoksen aikana sen, miten osa kirjaston asiakkaista tulee sattumalta osaksi esitystä. Molempien esitysten aikaan kirjastolla oli asiakkaita omilla asioillaan. Tilanteessa oli haasteellista hahmottaa, toimivatko nämä henkilöt ikään kuin esiintyjän roolissa vai katsojina. Joka tapauksessa heistä tuli sattumalta osa teosta. Ilman näitä ihmisiä teoksesta olisi mielestäni jäänyt uupumaan tietynlainen konkretia.

Luokkatoverini Suvi Toivonen kävi katsomassa ensimmäisen läpimenomme (perjantaina 19.2.) ja sanoi vaikuttuneensa siitä, mikä kirjastossa asioivien ihmisten osuus on suhteessa teokseen. Tuolloin läpimenon aikana tapahtui mm. siten, että tanssijat pysähtyivät erään pöydän ympärille, jonka ääressä istui tyttö työskentelemässä tietokoneella. Karoliina seisoi tämän tytön takana ja kurkisti oman yli tietokoneen näyttöä. Toivosen mielestä, tämä ja se, kun tanssijat jakavat kirjoja katsojille, olivat kirjaston normien ylittämistä. Emme puutu tuntemattomien tekemisiin kirjastossa emmekä myöskään ehdottele luettavia kirjoja.

Välillä mietin, mikä on katsojan rooli tanssiteoksessa. Miksi jokin teos tuodaan katsojien eteen ja toinen jää harjoitussaliin? Hiljaisuutta-teoksen taustalla on toive yhteisöllisyydestä ja yhteisestä kokemisesta, minkä vuoksi olen halunnut tuoda teoksen yleisön eteen. Julkisissa tiloissa ihmisten välittäminen toisistaan on usein vähäistä tai välinpitämätöntä. Toiveenani oli jollain lailla herättää ihmisiä ajattelemaan nykyistä yhteisöllisyyttämme.

Kuva 9: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016.

8 HILJAISUUTTA-TEOKSEN ILME JA MARKKINOINTI

Hiljaisuutta-teoksen, kuten minkä tahansa tanssiteoksen, ilmeeseen vaikuttavat teoksen eri visuaaliset elementit ja tiedotuksessa käytettyjen materiaalien ilme. Koen, että puvustuksen, lavastuksen, valaistuksen ja muiden teoksen visuaalisten elementtien lisäksi teoksen tunnelmaan (ja siten teoksen luomaan mielikuvaan) vaikuttaa myös sen äänimaailma tai musiikki.

Teoksen visuaalisessa ilmeessä olen tahtonut korostaa teoksen arkista luonnetta ja teoksen teemoja yksityisyyteen ja julkisuuteen liittyen. Tässä osiossa pyrin kertomaan, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet teoksen visuaalisen ilmeen lopputulokseen.

8.1 Puvustus ja rekvisiitta

Puvustuksen suhteen minulle oli tärkeintä tehdä päätöksiä siten, että tanssijat sulautuisivat tilaan ja sen käyttötarkoitukseen hyvin. Minulle oli tärkeää myös, että tanssijat olisivat arkisia ja yleisölle helposti lähestyttäviä vaatetukseltaan. Koen, että tanssijoiden pukeminen hyvin esityksellisiin ja erottuviin vaatteisiin teoksen alussa olisi mennyt hieman metsään teoksen paikkasidonnaisen luonteen suhteen.

Olen pohtinut maaliskuun esitysten jälkeen paljon sitä, miten ratkaisisin teoksen puvustuksen esimerkiksi kesällä. Mielestäni *Hiljaisuutta*-teoksen puvustuksen tulee keskustella meneillään olevan vuodenajan kanssa. Tästä syystä tanssijoilla oli teoksen alkukohtauksessa talvitakit. Tämä päätös perustuu havaintoihin normaalin kirjaston asiakaskunnan vaatuksesta.

Teos muuttuu alusta pikkuhiljaa kohti esityksellisyyttä ja päästää katsojan jollain tavalla lähemmäs ihoa ja henkilökohtaisuutta. Suurin osa vaatteista on tanssijoiden vaatekaapeista tai osa on toiminnallisuuden mukaan lainattua. Esimerkiksi lainasin Karoliinalle omat villasukkani esityksiin, sillä hänen ainoissa villasukissaan oli toisessa kantapäässä reikä, joka saattaisi vaikeuttaa liukastelu-kohdasta.

Feikki-”kissoissa” ja fiksoinnissa(6.5. ja 6.6.) puvustus on mustaa ja ihoa paljastavaa. Yhtenäinen musta vie tanssijoita kauemmas arkisuudesta ja luo illuusion esityksellisyydestä ja jokseenkin persoonattomasta olenosta. Fiksointi-kohtauksen ajatuksena on sisällön sekä puvustuksen osalta päästää katsoja näkemään ja kuulemaan tanssijoiden yksityisyyttä. Tanssijat kertovat yksityisiä kokemuksia heidän kehoistaan ja samalla paljastaa heidän kehonsa – kuitenkin aiheuttamatta radikaalia paheksuntaa, vaan jollain tasolla kunnioittaen tilaa.

Puhdistautumisen aikana tanssijoilla on jalassaan heidän omat, mukavat, kotihousunsa. Paitana heillä on samanlaiset lämpimät vaalean harmaat college-paidat. Nämä college-paidat ovat ainut asia, mitä teokseen on vaatetuksen osalta hankittu. Syynä paitojen samankaltaisuuteen oli tarpeeni korostaa loppukohtauksen ”seesteisyyttä” ja rauhaa. Siksi myös kotihousuista valitsimme ne housut,

mitkä sopivat hyvin yhteen, jotta tanssija-kolmikkoo olisi helppo ja rauha katsoa. Idea isoon harmaaseen collegeen tuli siitä, kun otimme promo-kuvia Helinän ja Karoliinan kanssa 16.2.2016 ja Karoliinalla sattui olemaan päällä kuvallinen harmaa ja iso college.

Koen, että Feikki-”kissoissa” yhdeksi tärkeimmistä elementeistä muodostui huulipuna sekä suun ilmeet ja liikkeet. Idea huulipunaa mukaan ottamiseen kohtauksen ilmeeseen tuli siitä, kun päätimme sanomalehtipussin asennon tanssijoiden päässä. Pussi muodostaa hieman korvia muistuttavat kulmat tanssijoiden päähän ja suu jää näkyviin, jolloin koin oleelliseksi korostaa sen liikkeitä värillä. Huulipunaa lisäämisen ”epäaitoon” kohtaukseen luo merkityksiä tai tietynlaista kannanottoa naisten kauneusihanteisiin ja itsensä koristamiseen liittyen.

Idea sanomalehtien tuomiseen osaksi teosta lähti ensimmäisistä harjoituksistamme kirjastolla, jolloin havainnoimme kirjaston yleistä tunnelmaa ja eri tiloja. Osa meistä kävi myös pyörittämässä kirjaston lehtisalissa, jonka tunnelma kokemuksemme mukaan on aivan eri verrattuna muihin tiloihin. Keskustellessani kirjastotoimenjohtajan Päivi Savinaisen kanssa, hän epäili, voiko tilaa käyttää esitykseen millään tavalla lehtisalia käyttävän asiakaskunnan vuoksi. Savinaisen mukaan lehtisalilla on oma vakiintunut asiakaskuntansa, joka kokee lehtisalin normit hyvin tiukoiksi ja konservatiivisiksi. Jos muissakin tiloissa on hiljaista ja koimme sen painostavaksi, lehtisalin tunnelma taas oli lähes pysähtynyt. Halusin kuitenkin tuoda jotain lehtisalista muistuttavaa esitykseen.

Puhdistusaineina teoksen aikana tanssijat käyttivät pumppupullossa olevaa puhdistusmaitoa ja levittivät sitä vessapaperilla kasvoilleen. Vessapaperirulla oli näkyvissä teoksen aikana. Puhdistusmaidon valitsimme sen käytännöllisyyden takia, sillä sen käyttöön ei tarvita vettä. Itse vessapaperirulla oli pieni viittaus teoksen julisteeseen (liite 3.).

8.2 Teoksen valaistus ja äänimaailma

Teoksen valaistus on täysin kirjaston oman valaistuksen ja arkkitehtuurisen suunnittelun varassa. Matti Hakalan vuonna 1967 suunnitteleman Kuopion kaupunginkirjaston (Nieminen & Piipponen 2014) toisen kerroksen kirjasalin katto (tietokirjallisuusosaston kohdalla) on korkea ja pyöreän muotoinen. Katossa on isot ikkunat, jotka sallivat päivänvalon täyttää tilan päiväsaikaan. Hiljaisuutta teoksen kahden esityksen ajankohtina, torstaina 3.3. kello 17.30 ja lauantaina 5.3. kello 13.00, päivänvalo oli hieman erilainen. Lauantain esityksessä päivänvaloa oli runsaasti, mikä vaikutti siihen, että teoksen tunnelma oli hyvin erilainen torstain esitykseen verraten.

Koko prosessimme tai ainakin eksploraation osuudet ovat perustuneet melko paljon aisteihin, joista yksi tärkeimmistä on ollut kuuloaisti. Kirjastolla työskennellessä nousi paljon ajatuksia äänimaailman luonteeseen ja olemassa olevan äänimaailman rikkomiseen liittyen. Pidin avoimena prosessin alussa mahdollisuuden pyytää esimerkiksi jotakuta muusikkoa tuottamaan äänimaailmaa teokseen, mutta myöhemmin prosessin aikana hylkäsin ajatuksen. Mielestäni oli mielenkiintoisempaa antaa tilan autenttisten äänien kommunikoida tanssijoiden tuottamien äänien kanssa ja luoda yhdessä teoksen äänellistä dramaturgiaa.

8.3 Tapahtuman ennakkotiedot ja julisteet

Teoksen nimi Hiljaisuutta tuli ajatuksesta viitata kirjaston käytössääntöihin ja havaintoihimme tilan äänimaailmasta. Sana on tarkoituksella kaksoistulkinnainen: sen voi ajatella olevan kehoitus kunnioittaa kirjaston rauhaa, mutta toisaalta se antaa olettaa, että teoksen aikana tapahtuu jotain hiljaista.

Teos esitettiin osana Lähtölaukaus-tanssifestivaalia, joka järjestettiin 24.2.-6.3.2016 pääosin Kuopion Sotkulla (Suokatu 42/2). Hiljaisuutta oli ainut teos, joka tapahtui muualla kuin Sotkulla. Osallistuimme festivaalin tuottamiseen tiedottamisen osalta, mutta enimmäkseen keskityimme Hiljaisuutta-teoksen tuottamiseen. Teoksen järjestäminen Kuopion kaupunginkirjastolle on vaatinut tiettyjä tuotannollisia toimia.

Kirjaston suhteen eniten työtä tuottamisen suhteen on vaatinut aikataulujen sopiminen ja kirjaston henkilökunnan ja asiakkaiden informointi teoksesta, mutta myös sen harjoituksista. Työskentelytapaani rakentaa teosta prosessin edetessä vaikutti siten, etten harjoitusten alkaessa kirjastolla osannut sanoa varmaksi teoksen nimeä tai täysin sitä, mitä kaikkea teos tulee käsittelemään. Halusin myös pitää kaikki mahdollisuudet avoinna, jotta voisin säilyttää avoimuuteni prosessin suhteen. Tästä syystä teoksesta tiedottaminen prosessin alussa on ollut melko ympäröivää.

Ratkaisin asiakaskunnan tiedottamisen siten, että tein julisteen, joka kertoo toimintamme olevan osa tanssiteoksen harjoitusprosessia. Tiedottamista helpotti se, että harjoitusten aikana minulla oli jo tiedossa esityspäivät. Julisteessa luki tulevien esitysten päivämäärät sekä seuraava teksti: *"Huomaatko täällä tänään jotain kummallista? Kyseessä saattaa olla tanssiteoksen harjoitukset."* A4-kokoinen tiedote toimi samalla ennakkomainontana teokselle. Tiedotteen löydät liitteestä 1.

Ennakkotietoja Hiljaisuutta-teoksesta on ollut Lähtölaukaus-festivaalin käsiohjelmassa (liite 2.) ja Hiljaisuutta-teoksen omalla Facebook-tapahtumasivulla. Ennakkotietoina teoksen teemoista olen kirjoittanut seuraavan tekstin:

"Kuka olet, kun olet kotonasi?"

Oletko sama ihminen julkisella paikalla?"

Onko kohtaamasi ihminen aidosti oma itsensä?"

Hiljaisuutta osoittaa kiinnostustaan ihmisen olemista kohtaan julkisella paikalla. Se pohtii, mitä puolia näytämme itsestämme, kun liikumme tai oleskelemme tilassa, joka on avoin kenelle tahansa itsellemme tuntemattomalle ihmiselle.

Kirjasto on oma instituutionsa, jolla on valtaa kehottaa tilaansa käyttäviä ihmisiä tottelemaan tietynlaisia käyttäytymisen tapoja, jotka ovat yleisesti tunnustettuja ja hyväksytyjä. Teos kysyy, millä tavoin kirjastolla voi käyttäytyä ja miten muutamme olemustamme ympäristön normeihin sopivaksi. Mikä on suhteemme hiljaisuuteen?”

(Lähtölaukaus-festivaalin käsiohjelma 2016)

Sotkulle ei eksy samalla tavalla meneillään olevasta taidetapahtumasta tietämättömiä ihmisiä kuin kirjastolle. Tästä syystä koin tarpeelliseksi tehdä Lähtölaukaus-festivaalin oman julisteen lisäksi Hiljaisuutta-teokselle oman julisteensa, joka avaa enemmän juuri Hiljaisuutta-teoksen teemoja. Esitysten aikaan kirjastolla oli näytillä Hiljaisuutta-julisteen lisäksi myös Lähtölaukaus-festivaalin juliste, jotta ne katsojat, jotka ovat saaneet tiedon tapahtumasta festivaalin tiedotuksen kautta, löytävät paremmin paikalle.

Hiljaisuutta-teoksen juliste (liite 3.) asettaa hyvin yksityisen toiminnon täysin väärään kontekstiin. Mielestäni se herättää ajattelemaan yksityisyyden ja julkisuuden teemoja ja herättää ajatuksen, että ”tuo on sopimatonta”. Ymmärrän, että joku saattaa tulkita kuvan kannanotoksi negatiivisella tavalla. Mielestäni kuvan ihmisten olemus on täysin neutraali, miksi koen, ettei se ole liian provosoiva. Itse koen kuvan kahden vastakkaisen maailman luovan hyväksyvän tunnelman. Julisteen kuvan tilanne on täysin lavastettu, siinä ovat teoksen tanssijat Helinä ja Karoliina. Kuva on itse ottamani.

Kuva 10: Hiljaisuutta-teoksen mainoskuva. Janna Loukas 2016.

9 POHDINTA

Tänään on 16.4. lauantai vuonna 2016. Olen yli kuukauden ajan pysynyt poissa Pohjois-Savon maakuntakirjastolta Hiljaisuutta-teoksen esitysten jälkeen. En ole tehnyt sitä tietoisesti. Nyt ymmärrän, että olen varmaan hakenut etäisyyttä, jotta voisin selventää ajatuksiani ja prosessoida sitä kaikkea, mitä täällä tapahtui.

Nyt olen takaisin täällä, kirjastolla. Olutilani on surrealistinen ja hieman hämmäntynyt. Vietimme alkukevään aikana hyvin paljon aikaa täällä tanssijoiden kanssa ja teimme esityksen, jota tuli katsomaan monta ihmistä. Koin teoksen aikana jonkinlaista yhteyttä katsojien kanssa, koin että teos yhdisti meitä jollain tasolla, mitä en täysin osaa selittää.

Nyt kirjaston arki näyttää täysin normaalilta ja tuntuu kuin mitään teosta ei olisi koskaan tapahtunutkaan. Silti tiedän, miltä kirjaston lattia tuntuu iholla ja makuualustana, tiedän mistä kohti lattiasta repsottaa juuri sen verran, että tanssijan ponnistaessa siitä pääsee narahtava ääni. Muistan, missä pöydässä istuivat ne nuoret miehet, jotka ottivat tanssijoista snapchat-päivityksiä eräiden harjoitusten aikaan.

Nyt kaikki keskittyvät omaan tekemisiinsä. Joku vastaa puhelimeen. Moni kääntyy katsomaan. Katsele ihmisiä.

Täällä minä opin paljon itsestäni koreografina. Ymmärsin, että tehdessäni taidetta kaipaen ihmisiä ympärilläni. Nautin ajatusteni jakamisesta ja yhteisistä keskusteluista. Jaksan kiinnostua ihmisen luonteesta ja osallisuudesta yhteiskunnassa ja rakastan kuulla heidän ajatuksiaan, joita en voi kysymättä tietää. Rakastan sitä vapauden tunnetta, joka kumpuaa taiteen tekemisestä.

Pohdin, miten olemme vaikuttaneet kirjaston arkeen Hiljaisuutta-prosessin aikana. Korviini ei ole kantautunut mitään negatiivista meihin tai tekoihimme liittyen. Niin henkilökunta kuin asiakkaatkin ovat ottaneet meidät aina hyvin vastaan. Olemme aiheuttaneet jonkin verran hämmennystä, mutta aina kuultuaan, että kysymys on tanssiteoksesta, taiteesta, ihmiset ovat hyväksyneet meidät.

Jokaisella tilalla on oma tarinansa. Ehkä joku vielä muistaa tullessaan kirjastoon ne oudot tanssijat, jotka makasivat latioilla ja käyttivät tilaa kuin se olisi heidän olohuoneensa. Jokaisella on henkilökohtaisia kokemuksia, tarinoita ja tunteita liittyen eri tiloihin, joissa he ovat olleet. Minä koin täällä kotoisia tunteita kaiken sen jännityksen ja innostuneisuuden ohella. Kuinka paljon tähänkin tilaan liittyy tarinoita, joita en koskaan pääse kuulemaan?

Tällä hetkellä on epävarmaa tuleeko teos jatkumaan. Olen pohtinut, voisiko saman teoksen esittää muissa Suomen kirjastoissa ja miten teos muuttuisi, kun arkkitehtuuri on erilainen. Ehkä esityksiä tulee vielä, tai sitten Hiljaisuutta jää ainutlaatuiseksi kokemukseksi. Kummin vain, olen onnellinen, että se tapahtui.

AINEISTOLUETTELO

- Kaavio 1, s. 9: Model of site-specificity (Wrights and Sites cited in Wilkie 2002). Hunter 2015. 15.
- Kaavio 2, s. 26: Kohtausten sijainnit tilassa (Kuopion kaupunginkirjasto 2016, Aikuistenosaston pohjapiirros)
- Taulukko 1, s. 23-24: Suunnitellut harjoitus- ja esiintymisaikataulut ja niiden toteutuminen
- Kuva 1, s. 15: Ullakon mainoskuva. Janna Loukas 2015. Kuopionlahdenkatu 23, Kuopio.
- Kuva 2, s. 27: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 3, s. 29: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 4, s. 31: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 5, s. 32: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 6, s. 33: Kuva teoksesta. Fox Marttinen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 7, s. 35: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 8, s. 38: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 9, s. 40: Kuva teoksesta. Visa Timonen 2016. Maaherrankatu 12, Kuopio.
- Kuva 10, s. 44: Hiljaisuutta-teoksen mainoskuva. Janna Loukas 2016. Kuvassa Helinä Kareinen ja Karoliina Rosenberg. Maaherrankatu 12, Kuopio.

LÄHTEET

- ANTI-festivaalin WWW-sivut 2016. [Verkkosivu, viitattu 16.4.2016] Saatavilla: <http://www.antifestival.com/2016/fin/info/>
- DE SPAIN, Kent. 2014. *Landscape of the Now, A Topography of Movement Improvisation*. Oxford University Press. New York. 3, 4-5.
- HUNTER, Victoria. 2015. *Moving Sites: Investigating Site-Specific Dance Performance*. Routledge. New York. 15, 62-67.
- Kuopion kaupunginkirjaston WWW-sivut. 2016. [Verkkosivut, viitattu 14.3.2016.] Saatavilla: <https://kirjasto.kuopio.fi/start>
- MÄKINEN, Liisa. 2010. Julkisen tilan kontrollin ulottuvuuksia: Tapaustutkimus Stop Töhyille -projektista. [Pro-gradu tutkielma verkossa.] Helsingin yliopisto. [Viitattu 14.3.2016] Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23781/Gradu%20FINAL.pdf?sequence=1>
- NIEMINEN, Sara ja PIIPPONEN, Mari 2014. SAFA – Arkkitehtuuriopas-Savo [verkkójulkaisu]. <http://arksavo.fi/kohteet/pohjois-savon-maakuntakirjasto/>
- SCHILLER, Gretchen & RUBIDGE Sarah 2014. *Choreographic Dwellings: Practising Place*. New York, Palgrave Mcmillan. 146. (TRIGG, Dylan 2012. *The Memory of Place: A Phenomenology of the Uncanny*. Athens, OH: Ohio University Press.)
- SIIPPANEN, Olavi. 1947. Wäinö Aaltonen, 1893-1966. [Patsas.] Pronssi. Kuopion kaupungin kokoelmat. Nähtävissä Pohjois-Savon maakuntakirjastolla; Maaherrankatu 12, 70100 Kuopio.
- Taiteen edistämiskeskuksen, Taike, WWW-sivut. 2016. Ympäristötaide. [Verkkosivu, viitattu 14.3.2016.] Saatavilla: <http://www.taike.fi/fi/web/ymparistotaide/ymparistotaide>

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Janna Loukkaan, Helinä Kareisen, Karoliina Rosenbergin ja Meri Toivosen työpäiväkirjat *Hiljaisuutta*-teoksen prosessin ajalta.

PAASONEN, Tomi. 2016. [Keskustelu 10.3.2016.]

SAVINAINEN, Päivi. 2015. [Keskustelu 2.12.2015.]

SAVINAINEN, Päivi. 2016. [Facebook-kommentti 2.3.2016.]

TOIVONEN, Suvi. 2016. [Keskustelu 19.2.2016.]

LIITTEET

Liitteistä löytyy kirjastolla ollut tiedote harjoituksista (Liite 1.), ennakkotiedot Lähtölaukaus-festivaalin käsiohjelmasta (Liite 2.) ja Hiljaisuutta-teoksen juliste (Liite 3.).

Viimeinen liite (Liite 4.) on koululle arkistoidun version DVD-tallenne Hiljaisuutta-teoksesta.

Liite 1:

Kuva ja teksti: Janna Loukas (19.1.2016). Kuvassa Helinä Kareinen.

Liite 2:

Kuva: Janna Loukas (16.2.2016). Kuvassa Helinä Kareinen ja Karoliina Rosenberg.

Teksti ja taitto: Janna Loukas (17.2.2016).

Liite 3:

Kuva: Janna Loukas (16.2.2016). Kuvassa Helinä Kareinen ja Karoliina Rosenberg.

Teksti ja taitto: Janna Loukas (1.3.2016).

Liite 4:

Opinnäytteen (paperisen) arkistointikappaleen DVD-tallenne koostettuna 3.3. ja 5.3.2016 esityksistä.

Saman koosteen löydät seuraavan URL-linkin takaa:

<https://www.youtube.com/watch?v=A1cwZBeVjjc>

LIITE 1: TIEDOTE HARJOITUKSISTA

Huomaatko täällä tänään
jotain kummallista?

Kyseessä saattaa olla
tanssiteoksen harjoitukset.

Esitykset to 3.3. kello 17.30
la 5.3. kello 13.00
2. kerroksen kirjasalissa

LIITE 2: ENNAKKOTIEDOT LÄHTÖLAUKAUS-FESTIVAALIN KÄSIOHJELMASSA

Janna Loukas: Hiljaisuutta

Kuopion pääkirjasto, Maaherrankatu 12, 2. kerros

Kuka olet, kun olet kotonaasi?

Oleeko sama ihminen julkisella paikalla?

Onko kohtaamasi ihminen aidosti oma itsensä?

Hiljaisuutta osoittaa kiinnostustaan ihmisen olemista kohtaan julkisella paikalla. Se pohtii, mitä puolia näydämme itsestämme, kun liikumme tai oleskelemme tilassa, joka on avoin kenelle tahansa itsellemme tuntemattomalle ihmiselle.

Kirjasto on oma instituutiionsa, jolla on valtaa kehottaa tilaansa käyttäviä ihmisiä totelemaan tietynlaisia käyttäytymisen tapoja, jotka ovat yleisesti tunnistettuja ja hyväksytyjä. Teos kysyy, millä tavoin kirjastoilla voi käyttäytyä ja miten muutamme olemustamme ympäristön normeihin sopivaksi. Mikä on suhteemme hiljaisuuteen?

Koreografia:

Janna Loukas

Tanssi:

Meri Toivonen, Heilinä Kareinen ja Karoliina Rosenberg

Ääni ja valot:

Tiia ja tilassa läsnä olevat ihmiset

To 3.3. kello 17.30, La 5.3. kello 13.00

Teoksen kesto noin 40 minuuttia.

LIITE 3: HILJAIKUUTTA-TEOKSEN JULISTE

Hiljaisuutta

– teos kirjastolle ja kolmelle tanssijalle

torstai 3.3. klo 17.30

lauantai 5.3. klo 13.00

Pääkirjastolla, Maaherrankatu 12,
2. kerros

LIITE 4: DVD-TALLENNE HILJAIJUUTTA-TEOKSESTA